

C. K. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“,
Dunaj V. Zentagasse 5.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

so nahaja v Trstu ulica Madonnina 15
Telefon 1570

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:

za celo leto 4-40 K
za pol leta 2-20 K
za četrt leta 1-10 K
Posamezna številka 18 vin.

Št. 19.

V Trstu, 1. oktobra 1912.

Leto V.

Organizacija konzumentov in nje pomen za delavstvo.

Za resno razmotrivanje združnega vprašanja, je treba najprej biti na jasnem, katere konsumne ali proizvajalne zadruge so v sedanjem gospodarskem redu koristne in katere ne. Za to razumevanje in da se označi mejo, do katere so zadruge uspešne in važne, treba podati kratko zgodovino razvoja konsumnih organizacij, katerih cilj bolje in jasneje označuje izraz, ki ga rabi znani utemeljevalec združništva, nemški profesor Schulze-Delitzsch. »Samopomoč« (Selbsthilfe) je pravi izraz združništva.

Kakor znano, je Lassalle vzdigoval zoper Schulze-Delitzschianizmu hud boj. Pred 40 leti, ob početku delavskega gibanja v Avstriji, se je našel tudi med nami, v osebi starega liberalca Mengerja, zagovornika Schulze-Delitzschianizma. Trdil je vneto tudi on, da je konsumno združništvo edino obrambno sredstvo zoper kapitalistično odiranje.

Konsumna organizacija naj bi po mnenju Mengerja imela nalogo ublažiti razredna nasprotja, pomiriti kruti neposredni boj delavstva zoper premoč kapitalizma. Takozvana »samopomoč« naj bi nadomestovala strokovne organizacije in naj bi imela edini namen. Vlada in meščanstvo sta podpirala te ideje in ustvarila leta 1873 združništvo smer in pravno podlago. V splošnem je bil ta zakon precej tolerant. Delavstvu se je opravičeno zdelo to postopanje vlade in meščanstva — tako v nesoglasju s sistematičnim odrekanjem zahtev delavstva — zelo sumljivo. Ni se čuditi, če se je izreklo proti Mengerjevemu načelom. Delavstvo je bilo mnenja, da je predvsem treba izboljšati razredni položaj proletariata. Konsumne zadruge so smatrali za nekake uspanke delavske eneržije in delavskega razrednega boja. Agitirali in snovali so gospodarske in politične organizacije, katerih glavna naloga je bila politično osvoboditi in gospodarsko izboljšati položaj delavskega razreda. Potom teh organizacij so si ustvarili socialno zavarovanje, delavsko pravovarstvo in oskrbo. Po 40. letih krutega, toda uspešnega boja je delavstvo uvidelo, da ima priklopiti svojim organizacijam še združništvo, ako hoče biti uspešnejši in vsestranski boj. Ta potreba ni nastala morda kot nekaj slučajni pojav. Bila je sad splošnih političnih in gospodarskih sprememb. Vsestranski razvoj je omogočal in dajal podlago združništvu. Brnski strankin kongres leta 1899. in pozneje VI. strokovni kongres leta 1910. kot najvišja inštanca našega strankinega življenja, je sklenil, da se ima organizirati delavstvo pridružiti tudi konsumnim zadrugam.

Tedaj je postalo združništvo sredstvo razrednega boja s tem, da ima namen, napraviti delavstvo zmožnejše za boj in njegovim v težkem boju doseženim boljšim mezdami dati večjo kupovalno moč in večjo kupovalno vrednost. S tem pa, da stremi po osvojitvi produkcije in po spremembi zastarelih oblik gospodarstva, izvršuje

tudi boj zoper sedanjí gospodarski sistem in zoper nositelje reakcije.

Zadruge predočujejo način modernega socialnega dela in pospešujejo delavsko gibanje poleg tega, da gmotno podpirajo v razrednem boju se nahajajoče, ali pri izporih prizadete delavce. Imajo torej svoj politični pomen ker izvršujejo boj zoper nositelje reakcije in socialno politični ker služijo kot vzor modernega trgovstva in proizvajanja in ker podpirajo v razrednem boju ali po izporih prizadete delavce. Da so konsumne zadruge zlasti v zadnjih letih veliko koristile delavskemu gibanju, je razvidno že iz sistematične gonje sovražnikov delavskega in združnega gibanja. To potrjuje tudi postopanje vlade, ki je predložila parlamentu novi, zoper konsumne zadruge naperjen zakon. Ob času gibanja zoper rastočo draginjo se ni nobeden zastopnik meščanstva v in izven parlamenta pridružil našim, konsumne zadruge priporočujočim in zagovarjajočim zastopnikom. Meščanski politiki, zlasti krščansko socialni in narodnjaški, skušajo ob vsaki priliki oškodovati razvoj in delovanje konsumnih in proizvajalnih zadrug.

Pogoji in temelji združništva utegnejo biti resno oškodovani z uvedbo novega združnega zakona. V Avstriji je še vedno zmagala politična reakcija in gospodarski kramarski duh. Meščanske stranke bodo postavile pri prihodnjih volitvah kandidate z edinim programom zahtevati od parlamenta protizdružniški zakon. Izkoriščanje na mezdi in pri razpečevanju produktov je podlaga kapitalistični družbi. Kdor se protivi temu na teh dveh poljih, mora biti pripravljen na najhujšo reakcijo od strani kapitalizma. Tako hoče profit, ki je podlaga kapitalističnemu svetu. Da se kapitalistični reakciji pridružujejo tudi državne oblasti, je pač umevno in razumljivo.

Vlada upravlja in vodi posle meščanstva. Interese kapitalizma ima braniti zoper osvojevalni napredek socializma.

Je pri mnogih sodrugih še zelo ukoreninjen nazor, da je le potom močne organizacije in sistematične mezde politike mogoče ustvariti protiutež kapitalističnemu izkoriščanju. To nazoriranje ni sicer popolnoma napačno. Toda napačna bi bila misel, da se vrši kapitalistično izkoriščanje le na mezdi in delu. Kapitalistično izkoriščanje se vrši v ravno taki, in morda še hujši meri kot na delu, na blagovnem trgu. Kar izgubijo monopolizatorji bogastva na delovnem trgu, si pridobijo zopet na blagovnem trgu. Potom monopola in kartelov ugrabijo delavcu kar si je pridobil na mezdi. Na polju konsumna preti najhujše izkoriščanje. Proti temu izkoriščanju se je treba braniti s primernimi in uspešnimi sredstvi. Treba se je bojevati na polju združništva z ravno tako vnemo kot na polju mezde in politike. Dober član strokovne organizacije mora obenem biti tudi član zadruge. Zadruga je kraj, kjer pivič delavska mezda dobi pravilno vrednost. Organizacija brani delavca proti kapita-

lističnemu oropanju na delu, zadruga pa proti oropanju na življenjskih potrebščinah.

Žal, da so železničarji vse preveč zane-marjali konzumentovsko organizacijo. Neutemeljeni predsodki so bili temu vzrok. To omalovaževanje združništva je gotovo vsakemu železničarju veliko škodovalo. Združništvo mora vzbuditi tudi med železničarji zasluzeno zanimanje in postati bojevno in obrambno sredstvo železniškega organiziranega osebja. Več eneržije in pažnje je treba posvečati združništvu. Organizacija konzumentov ima izpolniti delo organizacije.

Meščanstvo in vlada skušajo na vse mogoče načine uničiti združništvo. Temvečja mora biti naša reakcija proti nakanam nasprotnikov delavstva. Hoče se oslabiti položaj in pridobitve delavstva. Monopoli, karteli, fiksiranje tržnih cen so v prvi vrsti naperjeni zoper delavstvo in imajo namen, ugrabiti delavstvu po dolgih in kritičnih bojih pridobljeni višji zaslužek. To preprečiti je mogoče. Delavskemu zaslužku je treba dati kupovalno vrednost. To zamore le delavska konsumna zadruga.

Skupnost in solidarnost naj veže proletariat tudi na tem polju razrednega boja in delovanja. Solidarnost je tudi razvijajočemu in splošno koristnemu združništvu temeljni pogoj. Združništvo izpodbija podlago kapitalizmu. Združništvo je eminentno razredno, delavstvo duševno in gmotno osvobojujoče sredstvo.

Razmere delavcev c. kr. drž. žel.

Dne 16. decembra 1911, je železniški minister spregovoril v parlamentu besede, ki so zbudile takrat med delavci državnih železnic veliko pozornost. Dejal je tedaj železniški minister, da tvori izboljšanje razmer delavcev državnih železnic „najvažnejše poglavje reforme, ki se ima izvesti“. Povedal je nadalje zakaj je to poglavje tako važno. Omenil je nameravano izboljšanje mezd, govoril je o zenačenju ostrin, o dovolitvi dopusta, o plačevanju izvanrednih ur itd. Trdil je, da z uredbo reforme noben delavec ne bo oškodovan — kratkomalo gospod minister je zagovarjal interese osebja s tako veliko vnemo, da so mu tedaj v zbornici vsi pritrdjevali in ploskali. Naravno, da je tak govor železniškega ministra ugajal celo osebju. Veselili so se vsi. Kako pa ne? Minister je vendar najresnejša in najuplivenjša oseba v državi. Kdo naj bi dvomil v resnični izvedbi njegovih obljub? Globoko prepričano je bilo železniško osebje, da bodo lepim besedam sledila dejanja.

Preteklo je že skoraj leto dni od časa ministrove izjave. Nahajamo se zdaj v dobi izvedbe toliko zaželjene reforme, o kateri je gospod minister tako lepo govoril. Ali pa odgovarja izvedba lepim obljubam? Zdi se nam, da pričakuje železniško osebje najhujše razočaranje. Če pravimo, da ni izvedba zadovoljila ne enega delavca, je s tem pravzaprav povedano vse. Ločitev mezd v temeljne mezde in dodatke je

za provizionirane delavce velike, nenadomestljive škode. Plačalo se ne bo več izvanredne ure dvojno, ali poldrugokratno temveč samo petčetrtrinsko. Podaljša se delovni čas in črta se proste dneve. Poslabša se turnuse in število osebja se znižuje. Izvedba obljubljenega zenačenja ostrin je pravzaprav bila povod, da se je naložilo osebju nove in hujše ostrine. Dovolitev dopusta je bila resnično z dnem 15. maja 1912 urejena. Toda delavcem se brutalno odklanja vsak dopust. Hoče se zopet uvesti 24-urno delovno dobo, kar je popolnoma v nesoglasju z odlokom o službenem dnevnem času. Mezdne napredovalne roke, ki se jih je imelo skrajšati, se bo nasprotno podaljšalo in napredovalni znesek se zniža od 20 na 10 vin. Mezdna zboljšanja, uvedena z dnem 1. januarja 1912 so bila mnogim delavcem odvzeta že meseca maja. In končno se namerava še uvesti akordno delo po vseh delavnicah državnih železnic.

Zares neznosne postajajo razmere na c. kr. državnih železnicah. Oškodovane so po izvedbi nove regulacije vse kategorije delavcev, zlasti pa občutijo najhujše te razmere prožni delavci. Prožni delavci se nahajajo vsled slabih napredovalnih rokov in vsled večnega znižanja mezd, ki se jim jih še vedno skrajša, v obupnem boju.

Da se proti tem razmeram zavzame stališče in obenem da izraz splošni nezadovoljnosti prožnega osebja, je centrala sklicala na Dunaju dne 3. t. m. shod prožnih delavcev, ki so se ga udeležili v ogromnem številu. Shodu je prisostvoval tudi poslanec sodr. Tomschik. Shod je otvoril sodr. Somitsch. Na dnevnem redu je bilo: 1. zahteve prožnih delavcev in železniško ministrstvo. 2. Predlogi in sklepi. Poročal je o prvi točki dnevnega reda sodr. Hofbauer. Železniško ministrstvo, je vkljub temu, da se mu je dovolilo 21 milijonov v svrhu zboljšanja mezd železniškega osebja, z načinom izvedbe nove regulacije, mesto zboljšati, poslabšalo položaj raznih kategorij uslužbencev, v prvi vrsti prožnih delavcev. Novi delovni red je nele podlaga službenega urnika, ampak tudi smer meznega reda. Predno je bil uveljavljen novi napredovalni red, so delavci napredovali vsake tri leta za 20 vin. Zdaj, ko je uveden novi napredovalni način, napreduje delavec vsaki 2 leti, ali le za 10 vin. Hoče se tudi še bolj znižati temeljne plače in doklade. Treba je proti temu splošnemu in nevdržljivemu poslabšanju zavzeti primerno stališče. Govornik predlaga izvolitev deputacije, ki naj razloži ministrstvu položaj prožnih delavcev in zahteva, da naj se nemudoma prekliče vse osebju škodljive odredbe in uresniči zahteve prožnih delavcev. Govoril je nadalje sodrug Somitsch, ki je primerjal razliko med izjavami železniškega ministrstva in dejanskim postopanjem uprave državnih železnic. Meni, da

PODLISTEK.

Peljem se

Iz zapiskov pravnega zastopnika. Spi-al Vladimir Bernstein.

Vozil sem se od ene politične sodnijske obravnave k drugi in sedaj bi se moral peljati iz malega provincialnega mesteca v drugo majhno mestece.

Moral sem parkrat prestopiti iz enega vlaka v drugega in včasih čakati po dve ali tri ure na postaji, odkoder sem se vozil le malo časa z vlakom. Vsaka minuta je bila pri tem dragocena. Zakasnil pa se je moj vlak in prišli smo s tričetrturno zamudo na neko pusto, samotno postajo, ko je vlak, ki me je imel peljati še kakih šestdeset verst dalje, že odšel.

Stvar je bila zelo resna. Sicer bi moral na naslednji postaji čakati cele štiri ure, ali ob tem skrajno slabem vremenu in skozi grozno močvirje voziti se v poštnem vozu šestdeset verst daleč, se mi je zdelo nemogoče. Izgubil bi oči cel dan in ne prišel bi več pravočasno k razpravi. Imel sem seboj vse akte in zapisnike, ki sem jih med potjo študiral. Obtoženci bi ostali brez zagovornika!

V veliki zadregi sem tekal po kolodvoru. Kaj naj storim?

Prišel je postajenačelnik. Vprašam ga:

»Ali pelje danes kak tovorni vlak odtod?»

železniško ministrstvo nele da noče izdati onih že dovoljenih 21 milijonov kron, temveč hoče pravzaprav se bolj in krutejše špekulirati na škodo delavcev. Na shodu je prišlo do burnih prizorov. Razburjenost prožnih delavcev je vzklopela do vrhunca. Ravno ta shod bi moral biti svarilo vladi in upravi državnih železnic. Poročevalcem na shodu se je komaj posrečilo pomiriti razburjene delavce. Razumljiva je navsezadnje ta razburjenost. Ako se ob sedanjih neznosnih gospodarskih razmerah in po tolikih bojih upa uprava poslabšati mezdni in delovni položaj prožnih in drugih delavcev sploh, mora tudi biti pripravljena na neizogibne posledice svojega krutega ravnanja. Delavci imajo pravico do življenja. Uprava državnih železnic naj bo prepričana, da si bodo delavci znali te pravice tudi priboriti.

Dokupni pogoji pokojninskega sklada južne železnice.

V št. 25 osrednjega glasila „Eisenbahner“ je čitati zanimiva pojasnila glede dokupnih pogojev pokojninskega sklada. Ta pojasnila so dala povod stvarnim opazkam sodruga železničarja, ki pravi: primerno ste označili postopanje gospodov kronskih juristov; toda vprašam: kaj ni nobenega zakona za te ljudi, da smejo delati kar se jim zljubi? Predlog našega zaupnika Scherbauma velja vendar kot pogodba. Kako pride do tega, da smejo ti gospodje juristi tako pogodbo prelomiti? In kakšno stališče zavzema uprava napram temu? Verjetno je, da nikakega. Saj občuti škodo pri tem le osebje. Toda važno bi bilo vedeti, kaj bi ukrenila uprava, če bi osebje prelomilo pogodbo. Ves državni aparat bi spravila na noge; državne pravdnike, sodnike, žandarje in če treba tudi vojake. Da si le utrdijo svoje „pravice“ je, dovoljena seveda vsaka nezakonitost na škodo osebja.

Škodo, ki jo občuti osebje po izpremembi dokupnih določb hočemo tukaj na kratkem navesti. Vzemimo primero Uslužbenec pristopi pokojninskemu skladu s 600 kron in petino plače. Po dvajsetih letih si hoče dokupiti še pet let. Po pogodbi našega zaupnika ima ta uslužbenec plačati 360 kron, potem 10 odstotni posebni prispevek in 4 odstotne obresti za 20 let, kar znaša 288 kron, skupaj torej 648 kron. Po izpremembi določbe v smislu gospoda dr. Grabscheida pa bi se moralo obrestovati dokupnih 5 let ravno tako kakor ostalih 20 let. Če pripada uslužbenec pokojninskemu skladu že 20 let in si hoče dokupiti 21. 22. 23. 24. in 25. leto, ima za vsako leto plačati 10-odstotni prispevek v znesku 72 kron, Obrestovalni znesek je torej v 21. letu v višini 360 kron, 2 odstotne obresti znašajo kron 14.40; v 22. letu v višini 288, 4 odstotne

»Da,« mi odgovori.

»Kdaj?»

»Čez pol ure.«

»In kedaj pride v N.?»

»V približno treh urah.«

»To je krasno!« zakličem vesel. Če je tako, se lahko odpeljem s tem vlakom in pridem ravno prav. Saj sta le dve postaji do tje!»

»Da, ali pripustiti ne smem, da vstopite v tovorni vlak. Zato so določene stroge kazni.«

»Zakaj pa?»

»S tovornimi vlaki se smejo voziti le službujoči. Ne morem Vam dovoliti.«

»Potem pač vstopim v vlak brez vsakega dovoljenja. Storite z menoj kar hočete. Kaznujte me, a peljem se na vsak način z ravno tem tovornim vlakom.«

Moje besede so imele povsem nepričakovan učinek.

»Ivan,« je zaklical postajenačelnik velikemu in močnemu čuvaju, »tega gospoda ne pusti niti za trenotek izpred oči! Če bi hotel vstopiti v tovorni vlak, pokliči žandarje!«

»Ali, oprostite, peljati se moram na vsak način. Saj vendar nič ne morem zato, da je vlak imel zamudo! Prav resna stvar je, ki me čaka...«

»Najresnejša stvar je odredba. Absolutno prepovedano je, voziti potnike s tovornimi vlaki. Vaša zadeva utegne biti jako važna, ali moja ni nič manj važna. Če Vas pustim, da se peljete s tovornim vlakom, izgubim službo!«

obresti pa znašajo kron 11.52; v 23. letu v višini 216, 4 odstotne obresti kron 8.64; v 24. letu v višini kron 144, 4 odstotne obresti znašajo 5.76; v 25. letu v višini 72 kron, 4 odstotne obresti pa znašajo kron 2.88 K 43.20. To bi bile namreč 4 odstotne obresti. Toda plemenita družba ni niti s tem še zadovoljna. Hoče se za vsakih takih pet let dobiti kron 14.40, kar znaša za 22. leto 5, za 23. leto 6 in dve tretjini, za 24. leto 10 in za 25. leto celo 20 odstotno obrestovanje. Vprašal bi se pri tem pameten človek: ali je to mogoče in ali je to prav? Niso-li to naravnost oderuške obresti? Če bi vsak drugi človek prišel na dan s takim obrestovanjem, bi se ga takoj spravilo na zatožno klop, kamor bi tudi spadal. C. kr. privilegirani družbi je pa seveda dovoljeno vse. Čedna družba zares! Čas je, da železniško osebje uredi svoje razmerje napram taki družbi. Treba bo polagati nekoliko več pažnje tudi na to stran naših interesov. Vemo da je uprava pripravljena vsakovrstno in povsod špekulirati na račun železniškega osebja. Tudi oderuštvo je dobro sredstvo. Vprašanje pa je, če bo zavedno in organizirano osebje dovolilo take nesramne in brezobzirne špekulacije.

Položaj prožnih vravnalcev.

Delovne razmere prožnih vravnalcev, njih velika odgovornost, so železniškim upravam popolnoma neznane. To je tudi glavni vzrok dejstvu, da se ni mezdni položaj te kategorije uslužbencev prav nič zboljšal in da se nikako ni upoštevalo njih opravičene želje. Kot vse druge kategorije delavcev, stavijo prožni vravnalci, poleg splošnih delavcev vseh kategorij tičočih se zahtev tudi svoje posebne želja. Zahtevajo v glavnem dnevno 1 krono, oziroma letno 360 kron pavšala. Ta pavšal naj bi pokrila izvanredne stroške, ki jih nimajo prožni vravnalci, ker morajo vsled službenih razmer, obedovati na progih. Da je taka zahteva opravičena, je priznal tudi železniški minister. Več deputacijam prožnih vravnalcev se je celo obljubilo, da se bo v kratkem vsaj deloma izpolnilo njih zahteve. Uprave se pa v tem oziru do danes še niso zganile. Vemo iz kakšnih vzrokov. Toda menimo še vedno, da je nezadnji vzrok temu omalovaževanju prožnih delavcev nepoznanje službenih, delovnih in mezdnih razmer te kategorije. Uprave železnic morda ne vedo, da so prožni vravnalci odgovorni za promet na progah in za življenje progovzdrževalnih delavcev. Ne vedo za težave in nevarnosti tega dela. Ne vedo, da se pri nobeni drugi kategoriji ne zahteva toliko intenzivnega dela in toliko pozornosti, kot pri prožnih vravnalcih. Prožni vravnalec dela oddaljen od svojega doma. S tem je njegov položaj napram drugim kategorijam delavcev še

»Kaj torej naj storim?»

»Čakajte do jutri.«

»Vi se mi rogate!»

»Nikakor ne; najbrž Vam še ni znano,

kako strogo se pri nas postopa, če se pripusti prevažanje potnikov s tovornimi vlaki. Zlasti pa sedaj! Saj veste, razlastitve.

Vlak je zaviran, službenega osebja malo... »Kar pa je glavna stvar: izdana je popolnoma nova odredba... Odredil bodem vse in zabranil Vašo namero. Ivan Vam bo sledil korak za korakom.«

Bil sem popolnoma potrt. Skušal sem ga pregovoriti, mu dokazati, da imam važno zagovorniško nalogo, kazal sem mu akte, vabilo, ali vse zaman. Ponavljal je, da noče zapraviti službe.

»Dobro, Vi govorite o zagovorništvu — Kdo pa bo mene zagovarjal?»

Liki senci je prerestano za menoj korakal Ivan. Vsi diplomatični razgovori z njim niso nič zalegli.

Kmalu pa slišim ob strani pogovor dveh kmetov.

»Tako se vozi iz enega mesta v drugo. Moj Bog, kam vse pride V Petrograd, Moskvo, Harkov, Kijev in celo v Sibirijo je že prišel... In povsod ga poznajo. Nekaj časa teče v mestu, potem gre zopet dalje. Potem v drugem in zopet naprej. In povsod sem jaz zraven. Tako gre iz enega mesta v drugo. Nič drugega ne dela kot samo vozi se. Sedaj počiva.«

bolj oslabiljen. Zahteva pavšala je torej popolnoma opravičena in bi navsezadnje služila le v pokritje izrednih izdatkov. Glasom službenega reda in pristojbinskega regulativa ima vsak delavec, ki vsled službenih razmer dela izven kraja kjer stanuje, pravico do hranarine. Zdi se, da za prožne vravnalce velja v tem oziru izjema. Ne vemo zakaj velja ta izjema ravno za prožne vravnalce. Skoraj polovico leta delajo oddaljeni po dva in tudi več kilometrov od svojega stanovanja. Jasno je, da morajo kositi po gostilnah, kar zopet močno obremenjuje njih izdatke. Ko so neštevilne deputacije izrazile neznošnost teh razmer, se je železniško ministerstvo čudilo, da prožni vravnalci ne uživajo nikake hranarine, ko delajo za toliko kilometrov oddaljeni od svoje proge. Ali da bi temu začudenju uprav sledil popravek v smislu določb službenega reda in pristojbinskega regulativa, ni govora.

Pa tudi temeljna mezda prožnih vravnalcev je zelo nevdržljiva. Končna plača je letnih kron 1600. Napredujejo vsake tri leta letno po 100 kron. Komaj po 20 letih pridejo do končne plače 1600 kron. 20 let morajo težavno in nevarno garati ti višje kvalificirani delavci, da dobijo malo, najskromnejšim zahtevam življenja odgovarjajočo plačo. Pa še ne dobijo potrebni, pred kratkim zakonito pripoznan rabežni prosti eksistenčni minimum. Strokovno sposobni in v vsakem drugem oziru zmožni prožni vravnalec nima nikakor upati, da bo nastavljen v višjo kategorijo uslužbencev. Težko je tudi, da prožni vravnalec postane mojster in da kot tak pride priklopljen v kategorijo poduradnikov. Vendar pa so, kakor znano, prožni vravnalci morda edini, ki morajo poleg praktične sposobnosti imeti tudi teoretično zmožnost in znanje. Tem bolj upravičena je torej zahteva po višji, potrebam odgovarjajoči plači.

Poleg vsega pa se imajo prožni vravnalci bojevati tudi za splošne zahteve vsega železniškega osebja. Zahtevajo tudi oni končno plačo, kakor jim pač gre že po zakonu, v znesku letnih 2000 kron, regulacijo zahtev glede montur, dopusta, stanovanjske doklade itd. Prožni delavci so imeli v zadnjih letih več državnih in lokalnih konferenc, kjer so pojasnili svoj položaj in stavili svoje najnujnejše zahteve. Te zahteve so prožni vravnalci že sami potem mnogih deputacij sporočili ministrstvu. Centrala je tudi najodločnejše posegla vmes. Upati je, da se bo končno ugodilo tem zahtevam.

Na adresu prožnih vravnalcev pa je treba povedati to, kar smo že priporočali drugim, v mezdnem gibanju se nahajajočim kategorijam. Misel, da bodo dosegli kar zahtevajo, izven organizacije ali kljub organizaciji, je abotna. Tudi med prožnimi vravnalci je žal še veliko neza-

vednežev. In ti so glavna ozira v boju. Na neorganizirane delavce se sklicuje železniško ministerstvo, ko se zahteva zboljšanje razmer. Sicer pa občutijo ravno prožni vravnalci morda najhujše posledice drugega zla, namreč narodnjaškega in meščanskega izdajstva. Odklonitev Tomschikovega 17-milijonskega predloga, ki je imel namen zboljšati položaj raznih kategorij in v prvi vrsti prožnih vravnalcev, je hudo zadelo te delavce. Ta dejstva naj služijo prožnim vravnalcem v poduk in naj jih bodrijo v boju in delovanju na podlagi razredne, stanovske, internacionalne organizacije. Vsak boj in vsaka pridobitev zahteva vztrajnosti in žrtvovanja. Brez tega ni zmage. Preveč indiferentnosti glede na žalostne stanovske interese je dosedaj prevladovalo med prožnimi vravnalci. Te indiferentnosti se je treba otresti. Le v močni skupni združitvi vseh prožnih vravnalcev je rešitev mezdnih, stanovskih, delovnih in gmotnih zahtev. Organizacija je zmagujoče sredstvo delavstva.

Iz personalne komisije južne železnice.

Izveček iz zapisnika seje, dne 29. in 30. aprila 1912. sekcije slug, skupine ostalega prometnega osebja in progovzdrževalne skupine.

V sledečem objavljamo izveček zapisnika gori navedene seje. Pomanjkanje prostora in preobilost gradiva nam ne dopušta, da bi objavili v celoti razprave in sklepe seje. Priobčevali bomo le predloge članov personalne komisije in stališče, ki ga zavzema ravnateljstvo. O sklepih poročamo po vrsti in po kategorijah.

I. Splošni predlogi.

1. Podelitev dvehletnih napredovalnih rokov do končne plače vsem slugam.
2. Določitev končne letne plače 2000 kron za vse kategorije slug.

Predsednik izjavlja, da je generalno ravnateljstvo sklenilo, da se bo te zahteve izvedlo le, če bo c. kr. državna železnica v tem prednjačila.

3. Sluge, ki so deležni zenačenja ostrin in ki bi morali 1. julija 1912, oziroma 1. januarja 1913, normalno napredovati, imajo napredovati s 1. januarjem 1912, z vzvratno veljavo.

Predsednik izjavlja, da bo generalni ravnatelj v smislu predloga poročal upravnemu svetu.

4. Slugam, ki niso deležni zenačenja ostrin in ki so stopili v službo s plačo 600 ali 660 kron, naj se napredovalni rok skrajša za pol leta.

O tem ni v zapisniku nikake opombe predsednika.

5. Skrajšanje napredovalnih rokov slug na način, da bo tistim, ki so čez 15 let nastavljeni, oziroma, ki so bili v višji starosti nastavljeni, omogočeno doseči končno plačo.

Tudi o tej zahtevi ni v zapisniku nobene opombe predsednika.

6. Poldrugokratno vračunanje službene dobe za pokojnino, ali pa vsaj dosego polne pokojnine po 30 letih službe.

Predsednik sporoča, da je generalni ravnatelj to peticijo odklonil. Uprava bo na prihodnji seji pokojnin-

»Potem pa prosim, povejte mi, kje dobim tu v bližini faksno kokoš, raco ali gos. Vzamem jo v N. seboj in jo tam podarim čuvaju.«

Ivan se namuzne.

»Vaše blagorodje, jaz imam gos. Vzemite jo seboj in jo oddajte mojemu tastu, ki službuje tam kot prtljagonosec. Vzemite gos seboj in zato ne zahtevam ničesar. Le za napitnino bi Vas prosil.«

Ivan je kmalu prinesel gos in jo del v staro košaro.

»Če pride kontrola, pa recite, da je dresirana gos.«

Dal sem Ivanu petdeset kopek, plačal za prevoz gosi približno devet kopek »za pud«, za mojo vožnjo po tarifu četrtega razreda kakih trideset kopek. Ko sem držal gos v rokah, bi bil veselja poskočil.

Ta ljuba gos je bila krotka kakor jagnje. In ko sem jo držal pod pazduho, sem bil nakrat v posesti velikih »pravnic nastavljenca« in s tem tudi pravice, da dospem še pravočasno k obravnavi.

Ko je prisopihal vlak, sem ravnodušno vstopil v prazen tovorni voz. Tu pa je pričela gos, ki ni bila dosti dresirana, kričati in je celo skušala pobegniti. Raditega pa nisem imel strahu. Skrbni Ivan ji je prej zvezal noge. Položil sem gos v kot, se vsedel na svoj kovčeg in začel med drdranjem vlaka veselo pevati.

Gos, prav navadna, neizobražena gos me je povedla k politični sodnijski obravnavi.

skega odbora podala tozadevno izjavo. Vprašanje 30 letne službe more biti rešeno le skupno z drugimi kategorijami.

7. Zboljšanje dopustnih pogojev v smislu stavljenih predlogov.

V zapisniku ni najti o tem nikake opombe predsednika.

8. Članom personalne komisije naj se, kakor članom odbora bolniške blagajne, dovoli dopust v svrhu informacij in poročil.

Predsednik prečita odločitev generalnega ravnateljstva, ki ne dovoli dopusta članom personalne komisije, ker taki dopusti še niti na c. kr. državni železnici niso uvedeni.

9. Proskrbitev boljše službene obleke in skrajšanje nje nošne dobe, v smislu že vloženi predlogov.

V zapisniku manjka o tem opomba predsednika.

10. Preskušnja vida in sluha naj se izvršuje potom praktičnih signalnih sredstev.

Predsednik izjavlja, da ne more uprava ničesar o tem ukreniti, ker tega ne dopuščajo oblastveni predpisi.

11. Podelitev mesečnih prostovožnih listov (Freischeine) za nakup živil vsem v proviziji ali pokoju se nahajajočim članom.

O tem je v zapisniku rečeno, da zastopa inšpektor Merlischek stališče uprave. Kakšno je stališče uprave, ni rečeno.

12. Bolj enakomerna razdelitev plačilnih odbitkov.

Predsednik izjavlja, da bodo uslužbenci lahko plačali kurivo naenkrat, ali pa tudi na obroke.

13. Odpravo glob, zato poduk.

Predsednik izjavlja, da je popolna odprava glob izključena. Uprava želi, da naj služijo globa le tam, kjer poduk ne pomaga.

14. Izročitev prepisov zapisnika sej članom personalne komisije.

Predsednik prečita odločitev generalnega ravnatelja, ki je za izvedbo te zahteve.

15. Članom personalne komisije se ima izročiti službene izkaznice.

Predsednik sporoča, da se je to peticijo odklonilo.

16. Sejam je pritegniti tudi tiste namestnike, ki zastopajo kategorije, ki jih člani personalne komisije same zastopajo.

V zapisniku ni o tem nikake opombe predsednika.

17. Gospod generalni ravnatelj ima na konferenci ravnateljev uplirati, da ne bodo vožne ugodnosti poslabšane.

Izjave predsednika o tem predlogu ni najti v zapisniku.

18. Zvišanje stanarinske doklade za Nabrežino, Bruneck in Inzersdorf.

Predsednik izjavlja, da je uprava zahtevano za Bruneck že dovolila.

II. Predlogi čuvajskega osebja.

1. Uvedba nočne doklade za vse čuvaje v smislu določbe veljavne za vse ostalo osebje. Doklada naj bi znašala 1 krono za noč.

Zahtevano je uprava odklonila iz razloga, da ni še uvedeno na državni železnici.

2. Podelitev pavšala za obutev v znesku 50 kron vsem ogibnim čuvajem.

Uprava je, sklicajoč se na državno železnico predlog odklonila.

3. Peticija prožnih obhodnikov, da naj se jim podeli letnih 50 kron pavšala za obutev.

Je odklonjeno z ozirom na državno železnico in na dejstvo, da to zahtevajo tudi druge kategorije.

4. Podelitev premikalne doklade ogibnim čuvajem, ki sodelujejo pri premikanju, enake dokladi premikačev.

Uprava odklanja iz gori navedenih razlogov.

5. Dokler obstoja ženska služba, naj se podeli ženskam najmanj 45 kron mesečne mezde.

K temu predlogu ni v zapisniku nobene opombe.

6. Mestna doklada vsem čuvajem.

V zapisniku ni opombe.

7. Železniške čuvaje, ki se jih uporablja za pisarniško službo, je priklopiti kategoriji uradnih slug.

Predsednik prečita odklonilni odgovor generalnega ravnatelja. Se ne more spremeniti službeno razmerje na način, da bodo oni, ki so v izvrševalni službi, v boljšem položaju, nego v čuvajski službi se nahajajoči tovariši.

8. Uvedba kategorije kontrolnih čuvajev, kakor na državni železnici.

Predsednik prečita odklonilni odgovor generalnega ravnatelja z utemeljitvijo, da je uporaba kontrolnih čuvajev le začasna. Kontrolni čuvaji so dobili nočno doklado kot odškodnino.

Prometno ravnateljstvo namerava kontrolne čuvaje, ki imajo potrebne zmožnosti, priklopiti kategoriji bločno signalnih slug.

9. Zvišanje začetne plače čuvajskih aspirantov.

Predsednik meni, da se bo morda peticijo ugodilo.

10. Za čuvaje na progah s pogostim vlakovnim prometom, naj se uvede 12-24 urno službo, na stranskih progah s slabšim prometom pa 16-24 urno službo.

Generalni ravnatelj pravi, da ni priporočati tako splošno regulacijo.

Generalni ravnatelj pravi, da ni priporočati tako splošno regulacijo.

»Ali je mlad?«

»Kje neki! Star je že in vendar še prekosi marsikakega mladega.«

Razgovor me je pričel zanimati. Pristopim bližje in ju vprašam:

»Kdo pa je to, ki vedno teka in se vozi?«

»To je konj, Vaše blagorodje. Posilja se ga na vse dirke. Nekaj časa teka, potem pa se zopet vozi. In jaz ž njim. Vozim se kot njegov spremljevalec.«

»Povejte mi,« vprašam, »ali se pripusti v tovrne vlake samo spremljevalec konj in volov, ali tudi take drugih živali?«

Kmet mi odgovori z glasom izkušnega človeka:

»Seveda! Tudi s psi se morete voziti kot spremljevalec. Ali pa če pošljete kokoš, sme tudi ta imeti spremljevalca.«

»To je nemogoče!« ga prekinem.

»Pravim Vam, da je res. Vzemite kokoš in ž njo lahko pošljete spremljevalca.«

Šel sem k postajenačelniku. Ivan mi je še vedno sledil kot senca.

»Gospod načelnik, smete-li pripustiti, da se kot spremljevalec peljem s tovornim vlakom?! Z eno kuro ali gosjo...«

Komaj sem izgovoril do konca, in že se je načelniku razjasnil obraz. Najbrž mu je bilo težko, da mi je moral zbriniti vožnjo. Moja zadrega pa je bila zares velika.

»Gotovo smem« mi z veseljem odgovori, »saj tako je navedeno tudi v odredbi.«

1. Regulacija turnusov prometnih čuvajev in sicer:
na velikih postajah 12-24,
na ostali glavni progah: 16-24,
na vseh stranskih progah: 16-16.

Generalni ravnatelj izjavlja, da je v tem oziru nemogoča splošna regulacija. Na postajah s posebno pogostim prometom se bo po malem zboljšalo turnuse.

Inspektor Bračič pripominja, da se je od meseca oktobra 1911. na novo sistemiziralo 15 čuvajev z izdatkom 29.000 K. 12. Uvedba 12-24 urne službe za čuvaje v Borovnici.

Inspektor Bračič pripominja, da je generalno ravnateljstvo preiskalo razmere in konstatiralo, da ni služba prenaporna. Če se čuvajem zboljšatur-nuse, se jih mora potem zboljšati tudi drugim kategorijam.

13. Zboljšanje službenih turnusov za čuvaje na Semmeringu.

Inspektor pl. Berger izjavlja, da se bo najbrže zopet uvedlo na Semmeringu 12-12 urno službo.

14. Izdajanje določbe, da ima biti mesto zatvorniškega čuvaja pri službeni uti.

Generalno ravnateljstvo izjavlja, da se bo želji ugodilo, ako ne bo službi škodovalo.

15. Odprava ženske službe. Pri zatvornicah naj se čuvaj vzajemno nadomestujejo. Čuvajev, ki opravljajo zatvorniško službo, se ne sme uporabljati za prožno obhodniško službo in narobe.

Generalni ravnatelj izjavlja: Odpravi ženske službe na progah, kjer je uvedena prožno obhodniška služba, se ne more ugoditi.

Spremembo sistema, da se uporablja čuvaje pri zatvornicah in prožno obhodniški službi, se ne more vzeti v razmotrivanje.

16. Podelitev enotne čuvajske službene instrukcije vsem čuvajem.

Generalni direktor je izjavil, da ni izpolnitev te želje v interesu službe in da se zato odklanja.

17. Vsa postajna in prožno bločna mesta in vlakovavnice je označiti kot signalna mesta in na ta mesta postaviti po vrsti starejše čuvaje. Po enoletnem izvrševanju službe je priklopiti čuvaje kategoriji bločno signalnih slug, oziroma nadzornikov. Po doseg 1200 kron letne plače pa v kategorijo poduradnikov.

Generalni je ravnatelj izjavil, da se želji ne bo ugodilo.

18. Zasedanje bločnih mest je podeliti starejšim slugam. Opombe predsednika na to zahtevo ni najti v zapisniku.

(Konec prihodnjič.)

Zavarovalnica zoper neizgode in železničarji.

-- Shod v Delavskem domu v Trstu. --

V soboto, 14. m. m. se je v veliki dvorani Delavskega doma v Trstu vršil železničarski shod. Zbrali so se železničarji obeh železnic, da slišijo izvajanja sodruga Hondla iz Dunaja o zavarovanju zoper neizgode in o namerah delavskih sovražnikov glede na socialno zavarovanje. Shodu je predsedoval sodr. Žnidaršič, ki je po kratkem pozdravu podal besedo poročevalcu sodrugu Hondlu, ki je izvajal med drugim sledeče:

Vzlic temu, da je zakon o zavarovanju proti neizgodam že precej star — uveljavljen je bil 11. decembra leta 1894. — je žalibog še cela vrsta železničarjev, ki ga ne poznajo in ki so ob neizgodah v največji zadregi. Velika napaka je, da ponesrečenci ne govore pri poizvedovanjih vedno resnice in vsled tega spravljajo le sami sebe v nevarnost, ki bi eventualno lahko postale zanje usodepolne. Seveda doslej ni zavarovalnica nikoli takih pojavov naznanjala sodnijam, toda vzlic temu neresnične izpovedi ne koristijo nikomur, pač pa stvar nepotrebno zavlačujejo. Predpogoj hitre rešitve neizgodnih zadev je torej popolnoma resnična izpoved pri zaslišanju.

Vsakemu ponesrečencu, ki se je poškodoval v izvrševanju službe, gre neizgodna renta. Ta renta pa ni v vseh slučajih enaka, temveč je odvisna od okoliščin, v katerih se je izvršila neizgoda. Tako imamo n. pr. trajno rento, ki je določena za take ponesrečence, ki so izgubili pri neizgodi kak ud telesa, n. pr. roko, nogo, oko itd. Tem se trajna renta lahko določi že po preteku 6 mesecev, če je ud zaceljen in toraj zdravljenje končano. Zdravniki, take neizgode jako različno ocenjujejo in če bi se hotela zavarovalnica na te cenitve ozirati, bi marsikateri ponesrečenec dobival le jako skromno rento. Vsled te neenakosti ocenitev so voljeni odborniki zavarovalnice zavzeli pravilno stališče, da tisti,

ki nima roke ali noge ali pa očesa, ni več v stanu opravljati službe na železnici in da se ga mora torej tudi temu dejstvu primerno odškodovati. Posrečilo se jim je provocirati v tem smislu sklep in sedaj dobivajo taki ponesrečenci že nekaj let sem enotno rento, ki znaša 75% zadnjega zaslužka.

Drugače se postopa pri neizgodah, ki so povzročile notranje poškodbe. Pri teh ostane ponesrečenec leto dni v zdravniškem nadzorstvu in dobiva v tem času, če se je neizgoda zgodila v prometu 90%, v obratu pa 60% zadnje letne plače. Šele po preteku enega leta se ga oceni, če do tega časa ni okreval, da bi zopet vstopil v službo. V tem slučaju dobi nakazano začasno rento in se more predstaviti vsako leto zdravniku, ki ga natančno preišče in o uspehu preiskavi poroča zavarovalnici. Če se je njegov zdravstveni stan zboljšal, mu zavarovalnica renta zniža, v nasprotnem slučaju pa ima ponesrečenec pravico zahtevati povišanje rente, če slednja ne znaša s 90%, odnosno 60%. Gotovo je, da ta renta v marsikaterem slučaju ne zadostuje za preživljanje ponesrečenčeve družine, pozabiti pa ne smemo, da to tudi ni njen namen in neopravičena je vsaka tozadevna kritika, ki se jako pogosto sliši, kar zopet dokazuje, da je še precej železničarjev, ki niso o bistvu zavarovalnice na jasnem.

Nadalje imamo takozvano nadomestno rento. To dobe le taki uslužbenci, ki vsled neizgode ne morejo več opravljati tiste službe, ki so jo opravljali pred neizgodo, in so v tej imeli postranske dohodka, ki jim pa na novem službenem mestu odpadejo. Ta nadomestna renta se vedno znižuje, kadarkoli se plača ponesrečenca zviša in sicer za svoto, za katero se je plača zvišala. To znižanje rente pa nastopi le tedaj, če je zvišanje dohodkov prekoračilo svoto 200 kron. Ker se nam z ozirom na vladajočo draginjo zdi to znižanje rente krivično, smo v zadnjem času pričeli z akcijo, katere namen je povišati minimalno mejo 200 K na 400 K. Seveda zadeva v odboru še ni rešena, ker se imenovani odborniki tej naši zahtevi protivijo in to nam jasno dokazuje izredno »blagohotnost« naših delodajalcev. Nadejamo se pa, da prodremo tudi s to zahtevo, še nas bodo železničarji podpirali.

Nadalje imamo še hiravno rento, ki je pa že tako redka, da o njej ni veliko govoriti in znaša 120% zadnjega letnega zaslužka. Dobi jo le tak ponesrečenec, ki je zapadel smrti in za katerega ni več rešitve. Važna je tudi neizgoda, kateri se pa v obče ne pripisuje potrebne važnosti in to je kila. Kilo pripozna zavarovalnica le tedaj za neizgodo, če se ponesrečenec takoj, ko jo je dobil, javi za bolnega. In to naj bi vsak napravil, kajti pomisliti je treba, da se tudi ozdravljena kila rada ponovi in to v podobi raztrgane črevesne mreže, ki je vsekako nevarnejša od navadne kile. V slučaju da kila ni bila pripoznana za neizgodo, se seveda tudi raztrgana črevesna mreža ne more pripoznati za neizgodo, in sicer po krivdi ponesrečenca, ki ni neizgode takoj prijavil.

Kako pa se določa višina rente?

Pri delavcu se vzame 300kratna dnevna mezda za podlag povprečnega letnega zaslužka in se od tega odmeri renta. Pri nastavljenih je za odmero rente merodajen zadnji letni zaslužek. Iz tega je razvidna dvojna mera, s katero odpravljajo ponesrečence pri železnicah, kar gotovo ni pravično.

Kakor pri ponesrečencih, tako se postopa tudi pri vdovah in sirotah ponesrečenčev in naravnost kričeče so krivice, ki jih v tem oziru lahko vsak dan opazujemo. V zakonu zoper neizgode je mnogo nedostatkov, ki kriče po odpravi Tisti, katerih naloga bi bila, da te nedostatke odpravijo, so gluhi in slepi in ne poznajo druge dolžnosti, kakor čuvati denarne žaklje kapitalistov. Pa ne samo to! Še poslabšati nam hočejo našo zavarovalnico in so to prav perfidno pokazali v zakonskem načrtu za socialno zavarovanje. Vseh nedostatkov tega načrta si danes seveda ne moremo bližje ogledati, omenim naj le samo znani § 232, o katerem ste gotovo že čitali in slišali.

Železničarji nimajo prav nobenega povoda, da bi še nadalje tako brezbrizno spali, kakor so spali doslej. Črni oblaki reakcionarne avstrijske politike se usodepolno zbirajo in zgoščujejo nad

našimi glavami in gorje avstrijskim železničarjem, če jih pravočasno ne razpršimo. To pa se zgodi le tedaj, če bo naša moč popolna, če bo naša organizacija izvedena in če nas bo vezala vez nerazrušne solidarnosti napram mogočnemu in izbornu organiziranemu sovražniku, kapitalu. Storitve torej svojo dolžnost, ki ste jo dolžni sami sebi, svojcem in razredu, kateremu pripadate in ne bo se Vam treba bati grozeče nevarnosti, katero moramo premagati v korist vesoljnega človečanstva. (Burno odobravanje.)

Drugi govornik, sodr. Kopač je v slovenskem jeziku ponovil izvajanja predgovornika ter nato s finim sarkazmom bičal meščanske stranke, ki so vsak čas pripravljene izdajati najvitalnejše interese. Opozoril je zborovalce na novi načrt kazenskega zakona, ki je prikrojen in sestavljen tako, da delavstvu vobče in posebno železničarjem v bodoče onemogoči vsak poizkus zboljšanja gmotnih razmer. Današnja sestava avstrijskega zbora, je dejal, je taka, da imamo pričakovati najhujše. Če se vladine nakane s pomočjo meščanskih mamelukov uresničijo, potem je tudi usoda socialnega zavarovanja jasna in nevarnost, ki jo je označil sodr. Hondl, postane dejstvo. Železničarji v drž. zboru nimajo nikogar razun socialnih demokratov, ki bi se zanje zavzeli, kar smo jasno videli pri glasovanju o 17-milijonskem predlogu sodr. Tomschika. Toda naša delegacija v zbornici sama, brez zunanje pomoči, ne bo mogla preprečiti dobro pripravljenih nakan; dolžnost železničarjev je, da jo podpirajo. Uspešno podpirali jo bodo pa lahko le tedaj, če bodo pripravljene, to se pravi, če bo njih organizacija taka kakor mora biti. Kaj se z nami namerava, nam jasno kaže znano »povelje«, ki je zadnje dni bilo objavljeno skoro v vseh delavskih listih in ki je državi tako nevarno, da je je moral celo ljubljanski pravdnik v „Zarji“ konfiscirati. Vsi pojavi nam torej kažejo, da se brzih korakov bližamo zelo resnim časom, in želeti bi bilo, da železničarji čim prej to spoznajo. Brez strahu pa bomo lahko gledali v bodočnost, če opravimo svojo dolžnost in privedemo v naše vrste še vse one, ki so izven njih bodisi iz nevednosti ali kakoršnihkoli drugih razlogov. Na delo torej za skupni cilj, do skupne zmage! (Burno odobravanje.)

Pozorno so navzoči sledili izvajanjem obeh govornikov.

Končno je sodr. Travisan izpregovoril o stanovanjski oskrbi za železničarje ter povdarjal, da bi bilo umestnejše, če bi se denar neizgodne zavarovalnice nalagal v zgradbo stanovanj za železničarje, namesto v vrednostnih papirjih, ker bi to železničarjem mnogo več koristilo.

Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je predsednik zaključil shod.

Železničarji in žolte organizacije.

Železničarska shoda na Ptuj in Pragerskem.

V soboto 21. m. m. se je vršil na Ptuj železničarski shod z dnevnim redom: Železničarji in parlament. Poročala sta sodr. Tomschik in Kopač. Shod je bil izredno dobro obiskan. Poslanec sodr. Tomschik je podal svoje poročilo v skoraj triurnem govoru, ki mu je sledilo burno odobravanje. Sodr. Kopač pa je v slovenskem jeziku raztolmačil Tomschikova izvajanja. Shod je bil impozanten in niti najmanjše nesoglasje ga ni motilo. Nacionalci so si izbrali poguma boljši del in se raje niso prikazali.

V nedeljo, dne 22. m. m. se je vršil na Pragerskem železničarski shod z ravnostnim dnevnim redom kakor prejšnji. Poročala sta sodr. Tomschik in Kopač. Pragerski nacionalci so se pripravili, da bi shod razbili. V to svrhu je moral priti neki gospod Strath iz Dunaja, in več nacionalnih kričačev iz Gradca in Maribora. Mariborski „Draudler“ je pod vodstvom svojega glavarja prikolesaril na Pragersko.

Ker pa zborovalna dvorana ni ravno ena največjih, so se morali »naclni« — bilo jih je kakih 20 — zadovoljiti s posebno sobico.

Ob štirih popoldne je sodr. Pičinin otvoril shod. Pri glasovanju za predsedstvo so nacionalci dvignili kar obe roki, ali vkljub temu so ostali v manjšini.

Poslanec sodr. Tomschik je opisal železničarsko gibanje od leta 1905 naprej pa d. i. glasovanja o 17-milijonskem predlogu v zbornico

Pri tem pa je izvrstno ožigosal postopanje nacionalcev, zlasti pa državnih zvezarjev.

»Nacni« so z neumnimi medklici, ki so jih zmožni le Reichsbändlerji, skušali motiti govornika. Le-ta pa jih je odpravil z dovtipnimi odgovori, da jim je kar sapo zaprlo. Burno odobravanje večine je sledilo govornikovim izvajanjem.

Nato je prišel g. Strnath do besede. Skušal je ovreči Tomschikova izvajanja, kar se mu pa pri najboljši volji ni posrečilo. V tem je bil sličen starcu na strehi. Izdajstvo, ki so ga zakrivile meščanske stranke nad železničarji, se pač ne da odpraviti s frazami. Strnath je imel topot pač zelo nehvaležno nalogo. Nasprotno organizacije à la Reichsbund smatra Strnath potrebnim že radi konkurence. Nacionalci baje niso hoteli škodovati železničarjem. [Morda se je vladna čevljska čunja oprala pri Strnathu.] V celoti pa je Strnath moral potrditi taktiko naše organizacije in sodruga Tomschika in jo priznati kot najboljšo za železničarje. Strnathu pa se je primerila še nezgoda, da je govoril v protislovju s tem, kar je pisal »Der deutsche Eisenbahner«. Pri tem pa se je izkazalo, da niti on niti večina članov Reichsbunda ne čita svojega glasila.

To je pa res čudna organizacija, ta Reichsbund! Nje glasilo piše nekaj, kar bi se moralo smatrati kot oficijelno, ali niti to ni znano glavnim njenim kolovodjem.

Za Strnathom je nastopil neki Kiker, ki je baje pisarniški pomočnik v Gradcu. Postavil se je kakor petelin na gnoju in govoril s patosom, da so železničarji lačni in da se jim slabo godi, slabo pa se jim godi ker so lačni. Za politiko in organizacijo se baje železničarjem ni treba brigati in ni jim treba plačevati prispevkov. Če so vsi solidarni, bodo že dobili česar jim je treba, že kot železničarji. Ko je končal svojo klobasarijo, je patetično zaklical: »Več luči!« [najbrž mu je petrolejka preslabo brlela!], ter skočil s stola. Bučen smeh je sledil Kikerjevemu »duhovitem« izvajanjem.

Sodr. Kopač je v slovenskem jeziku poročal to, kar so dr. Tomschik prej v nemškem. To pa je »nacnom« zopet dalo povod za kravale. V svojem »svetem ogorčenju« pa si niso vedeli drugače pomagati nego s tem, da so delali slovenske medklice. Zato so se jim sodrugi ironično muzali in dejali: »To so Nemci!«

V zaključni besedi je so dr. Tomschik pozval zborujoče, da se pridružijo enotni mednarodni socialnodemokratski organizaciji, če hočejo, da bodo zastopani njih interesi.

Reichsbändlerji, ki so prišli, da bi razbili shod, so klavrno odšli. Zanje pač velja pomilovalna tolažba: »Blagor ubogim v duhu.«

PROLETARSKA MORALA.

V teku dolgega zgodovinskega razvoja so nastale vse uredbe v človeški družbi; ena uredba se je vrstila za drugo. Poedinci niso stvorili raznih uredb. Poedinec je bil slab in brez moči nasproti slepemu besu prirodnih sil in divjih zveri; zategadelj so ljudje ustvarjali uredbe za medsebojno vzajemno pomoč, obrambo itd. Poedinec sploh ne more obstajati in se razvijati, ako ne živi v zajednici z ljudmi in ni v tesnem stiku z družbo. Tako tudi človeški jezik, govor ni nič drugega nego sredstvo prometa in družabnega sporazumevanja. Tudi človeški govor, ki je sestojal iz nekoliko sirovih živalskih glasov pračloveka, se je do dandanes razvijal in se še dalje razvija; jezik divjakov v Avstraliji šteje še danes komaj kakih dve, tri sto besedi, dočim štejejo jeziki kulturnih narodov kakih 30 do 50 tisoč besedi.

Ravnotako je tudi morala proizvod družabne kulture; v družabnih nagonih in nagonih človekovih korenin ni njegova morala. Pod moralo razumevamo vse obzire, ki jih mora imeti človek napram sočloveku in napram skupnosti. Delavski filozof Dietzgen pravi: »Poedini človek je nepopolen in omejen. Za svoje izpolnjevanje potrebuje družbo, on mora živeti in pustiti tudi drugemu živeti. Obzire, ki izhajajo iz teh vzajemnih potreb imenujemo z eno besedo moralo.«

Morala je v najtesnejši zvezi z vladajočim načinom proizvodnje in z načinom zamene proizvodov. Tako je n. pr. v fevdalni dobi za časa, gospodovanja plemstva, ko je bil dolžan, da tlaani in služi plemiču, bil najkrepstnejši tisti

kmet, ki je bil vdan, podložen ali — kakor so takrat govorili — veren. Ali kakor hitro je fevdalizem padel in je kapitalizem strl stare oblike podrejenosti in upeljal novo podrejenost, je prenehala uloga udanosti in vernosti. Kapitalistična morala je na prvem mestu predpisala spoštovanje privatne lastnine: »Ne dotikaj se tujega!« Poštenje bi moralo biti tedaj temelj buržoazne morale. No, v kolikor je bila morala izraz vladajočih gospodarskega stanja, bila je to zmirom morala vladajočega razreda, morala izkoriščevalcev je stala zmirom v najostrejšem nasprotju z moralo izkoriščanih. Reкли smo že: grofi, baroni in dr. so smatrali za krepstne one kmete, ki so pokorno in verno tlačani; no, kadar so se začeli dvigati kmečki upori (punti), pa so kmetje smatrali za najkrepstnejše one ljudi, ki so bili najbolj nepokorni in so vladajoči gospodi zadajali najhujše udarce. — A kako stoji z moralo buržoaznega, kapitalističnega razreda? Današnji izkoriščevalci imajo pred očmi samo en cilj: iztiskavanje profita in kopičenje bogastva. In po tem cilju streme in drviyo z grozničavo brezobzirnostjo prav malo se meneč za to, da izkoriščani, da delavci stavlajo na kocko svoje zdravje in svoje življenje, ne meneč se za to, da izkoriščani životarijo slabše od tovrne živine! Vsekakor, izkoriščevalno buržoazno je moralen oni delavec, ki mirno in pokorno prenaša neznosni pritisk in nečloveško odiranje.

Jasno in samo po sebi umljivo je, da mora razredno-zavedni delavec prezirati moralo, ki temelji na pokorščini in trpljenju. Kot neobhodna posledica privatno kapitalističnega gospodarstva so padla na delavski razred gotovo vsa bremena družabnega življenja. Ali ta bremena niso večna. Za tlačane je bilo zmirom krepstno ono, kar se je moglo kot ostro orožje uporabljati v boju proti tlačiteljem. Z bojem se je moral upreti delavski razred, ker je zanj nastalo vprašanje: biti ali ne biti, propasti v brezdnu bede ali pa se razvijati napram kulturi. Tako je nastala nova morala, ki ji je cilj in ideal: odprava privatnega lastništva in modernega suženjstva in z njima zvezanega tlačanstva in trpljenja.

Ali delavci ne tekajo za starimi in novimi moralnimi filozofi, ki zamišljajo razne moralne predpise. Delavci teže za tem, da pred vsem popravijo odnose, da dosežejo boljše življenske pogoje, ki edini omogočujejo višjo stopnjo pravstvenosti, boljše običaje in moralne nazore. — Krepsti in čednosti se ne morejo razvijati, dokler gonita beda in obup možke v pijančevanje, a ženske v prostitucijo in dokler pomanjkanje in glad tirata v tatvino in druge zločine. Vrline se ne morejo razvijati v mizernih stanovanjih, kjer je možki in ženske, staro in mlado, bolno in zdravo nametano drugo na drugem, kakor ribe v sodu; vrline se ne morejo razvijati pri otroku, ki ga fabrika odtrga od šole in življenja — pri otroku, ki mu je ulica oče in mati, ker oba njegova roditelja tlačanita v tvornici, v kapitalističnem jarmu.

Razredno zavedno delavstvo je osvoboditelj, ki mu je pripadla zgodovinska naloga, da svetlu da najboljšo moralo; to nalogo bo delavstvo izpolnilo s svojo strokovno, odnosno industrijalno in politično organizacijo. Delavec se mora boriti proti silam, ki izvirajo iz današnje družbe, on se mora boriti proti podaljšanju delovnega časa, proti znižanju mezde, proti brezpravnosti v javnem življenju, proti bremenom, ki mu jih nalagajo kot konsumentu s podraževanjem življenskih potrebščin ali z višanjem carin in indirektnih davkov. Z eno besedo: Delavec se mora bojevati na gospodarskem in političnem polju. A v svojem boju proti bremenom in okovom, proti izkoriščevalcem in tlačiteljem, za boljše življenje in večje pravice, delavci dosežejo in so dosegli uspehe edino samo z združenimi močmi, združujoči se v organizacijah. Vsled svoje organizacije postajal je delavski razred zmirom večja sila; da so danes delavci brez organizacije, nihče ne bi niti čul, niti se menil za njihov glas. Organizacija zmanjšuje nemoč poedince, jači duh skupnosti, budi v delavcih zavest, da spoznajo, da so najvažnejši faktor v družbi, organizacija ustvarja iz njih misleče, ponosne in hrabre ljudi.

Šele ko so delavci pričeli zbirati svoje sile v organizacijah, so pričeli tudi soodločati o svoji usodi, so si izvojevali ugled, pravice in boljše življenje. No, organizacija pa ne more obstajati in uspešno razvijati svoje delovanje, ako se slehrni poedinec zavestno, ne podreja volji celote. Naj-

lepši znaki proletarske borbene morale so tedaj: solidarnost (vzajemnost), podrejevanje lastne volje splošnim interesom, prostovoljna disciplina in zavest o razrednih interesih.

Proletarska morala je postala deloma že javna družabna morala. Zmirom manj je ljudi, ki se postavljajo v obrambo kapitalističnega izkoriščanja. V naše bojne vrste prihajajo najboljši ljudje iz buržoaznih vrst. In delavec, ki noče stopiti v naše bojne vrste, ali hote škoduje delavskemu boju s štrajkolomstvom ali na kak drug način, doprinaša ne samo dokaz, da nima časti in sramu, nego tudi, da se je sprl s človeško družbo; takega izdajalca delavci s pravico ne ljubijo, ampak ga opravičeno prezirajo.

Kakor je gori omenjeno, se bore delavci za novi, veliki družabni ideal. Njihove bojne vrline so vrline, ki temelje na razrednih interesih. S svojo borbo nočejo delavci usiliti nikake nadoblasti, nasprotno, oni hočejo, da odpravijo sploh vsakršno prevlast človeka nad človekom, naroda nad narodom. S svojo borbo hočejo uničiti tisočletno vojno človeka proti človeku, ljudi proti ljudem, hočejo ustvariti vzajemnost, bratstvo, ravnopravnost celega človeškega rodu. Zategadelj je proletarska bojna morala najvzvišenejša morala.

Razmere na bosansko-hercegovinskih železnicah.

Le malokdaj se sliši ali čita pri nas kaj o razmerah na bosansko-hercegovinskih železnicah in mnogi so menda celo mnenja, da so tam razmere, če že ne boljše, pa vsaj take kot pri nas. Ali kruto se moti, kdor misli kaj takega. Dasi-ravno je Avstrija že pred 34 leti zasedla Bosno in Hercegovino in vkljub temu, da sta ti deželi že štiri leta »državni pokrajini« Avstro-Ogrske, so razmere tam mnogo slabše nego drugod.

Naše bratsko glasilo tamošnjih sužnjevo kralatega kolesa, »Bosansko-Hercegovački Željezničar«, je priobčil pod naslovom »Aus dem Amtsblatt N. 14« članek, ki žarko osvetljuje razmere tamošnjih trpinov. »B. H. Željezničar« piše:

»S tem uradnim listom so bile razglašene stabilizacije delavcev. Iz tega se more zopet konstatirati, da morajo uslužbenci še vedno do dvanajst let garati, predno »postanejo vredni«, da se jih provzorično nastavi z letno plačo. Provizorij, t. j. tisti čas, v katerem se dotičnega uslužbenca še nadalje »preskuša«, če je v vsakem oziru sposoben za definitivno suženjstvo pri železnicah, traja še dve leti in šele potem postane mož redno nameščen železničar. Čudni svetniki so ti predpostavljani, ki rabijo 10 do 14 let časa, da »preskusijo« moža, če je sposoben za definitivno železniško službo ali ne!

Ali vsi niso tako srečni, da bi v tako vrtoglavo hitrem tempu bili nastavljeni. Kakor uči uradni list št. 14., obstoji za te ljudi še nekako vmesno »napredovanje«, predno postanejo provizorični slugi. V tem vmesnem »napredovanju« dobijo naslov »pomožni slugi v dnini«. Bila bi predrznost, če bi mislili, da se ta od posebno bistrega birokrata iznajden časten naslov podeli uslužbencu takoj ko je vstopil v železniško službo. Tudi zato rabijo normalni ljudje, ki jih ne obseva solnce posebne milosti kakega mogočnega ozkotirnice, tako približno deset let. Temu omotičnemu »napredovanju« pa odgovarja tudi višina mezd. Tako n. pr. so »s pripoznanjem dneve imenovani« pomožnim slugam:

Vujić Manojlo	po 2 letni službi z dnino 2 K
Cvijanović Mihajlo	3 „ „ 2 „
Simić Jovo	8 „ „ 3 „
Kovačević Ilija	6 „ „ 2 „
Zec-Bucalo Andrija	9 „ „ 3 „

In kaj takega si upajo odgovorni gospodje imenovati napredovanje!!!

Še en tak slučaj socialne nerazumnosti kaže ta uradni list. Nekega pomožnega postajnega nadzornika (kategorije slug) se s 1. julijem pooblasti za opravljanje samostojne prometne službe (torej uradniške službe) in skoraj istodobno premesti iz Mostarja v Drežnico in se mu ob enem zniža mezda od K 2-90 na K 2-60.

Mož je torej imel v Mostarju, kjer je opravljal najbrž le brzojavno službo, dnevno mezdo 2 kroni 90 vin., kar je gotovo jako malo za »življenje«. V Drežnici pa opravlja prometno

službo z mnogo večjo odgovornostjo, in dobiva za to le 2 kroni 60 na dan. Poleg tega pa služe kot osebni blagajnik. Namesto da bi se mu na podlagi izpitov in avtorizacije zvišalo mezo, se mu jo zniža za 30 vin. na dan. Za 2 kroni 60 vin. mora opravljati uradniško službo. To je že več kot umazano varčevanje, je natančnost nesramno izkoriščanje! — Kaj pa če se takemu osebnemu blagajniku z dnino 2 kroni 60 vin. dogodi nezgoda? Kaj pa potem? — — Ta poseben slučaj je vknjižiti na račun višjega inšpektorja Filiaka, ker le v področju prometnega oddelka se dogajajo take stvari. Pri najslabše plačanem osebju se hoče prištediti zneske, ki se jih potroši za „poučna potovanja“ gospoda višjega inšpektorja v inozemstvo.

Bil bi že skrajni čas, da ravnateljstvo odpravi tako sramotno znižanje dnin. Če je pa potrebno, pa naj železniški departmā napravi red“.

Temu članku nimamo prav nič dodati, ker že sam ob sebi jasno osvetljuje tamošnje razmere in vsak komentar bi le oslabil vtis.

Dopisi.

Ljubljana, drž. kolodvor. Tukaj pašuje neki nadsprevodnik Ahlin, ki ne zamudi prilike, da oškoduje delavce in tovariše. Zlasti mu je priljubljena denunciacija. Denuncira na vse pretege in na vse instance. Nekega premikača, ki mu bogve zakaj ni bil priljubljen, je oblagodaril z denunciacijo posebne vrste. Dejal je, da je dotični premikač bolan na nogi in da torej ni za nikako rabo. Premikač pa ni bil še nikoli bolan in je eden najspodobnejših tukajšnjih premikačev. Gospod nadsprevodnik zahteva celo, da se mu v prostem času prenaša pohištvo. Delavci, da se mu ne zamerijo seveda to izvršujejo, ne da bi jih gospod sprevodnik kako odkodoval. Gospod Ahlin pa bi se rad izkazal za najpridnejšega. Pred kratkim je hotel biti zavirač in je peljal pri vlaku 1715 na zavor. V Kranju pa bi bil kmalu zaostal, ker ni slišal odhoda. Bilo je na postaji zato obilo smeha. Sicer bi mi gosp. Ahlina ne pribili v javnosti, ko bi bil več resen in manj zloben.

Pa imamo še druge Ahlinu podobne figure. Sprevodnik Štor in gosp. Č...k bi zaslužila posebno poglavje v listu. Da znata prav spretno in hitro spreminjati svoje politično prepričanje, je že znano. Toda to nas pusti popolnoma mirne. Take vrste slučajev prepuščamo radi jugoslovanom. Ne trpimo pa, da bi se taki nezavedneži zaletavali po nepotrebnem v našo stanko. Če je čedni Č...k službeno napredoval se ima zahvaliti naši personalni komisiji, ki je intervenirala. Zdaj pa zabavlja zoper organizacijo, ki mu je priborila eksistenco. Bogve kako zanesljiva elementa pa ta dva ne moreta biti niti za jugoslovane. Dopovedujeta zdaj okoli, da bosta kmalu napredovala. Kako vesta to že v naprej? Sicer je nam nekaj znano o privatnih obiskih pri nekem uradniku. Morda mislita že spremeniti tudi svoje „jugoslovansko“ prepričanje? Posebno pa je lepo videti očeta jugoslovana, ki pošilja svojega sina v šulferajnsko šolo. Morda je to v narodnem programu jugoslovanov?!

Klerikalni junaki. Kdor stopi v kurilnico tukajšnje državne železnice zagleda takoj v desnem kotu človeka, ki je do pičice podoben svetemu Frančišku. Pa seveda ni sv. Frančišek. Tista figura predstavlja Njegovo Modrost, kurilniškega mizarja Voja. Zlobni jeziki pripovedujejo, da je Voje tako podoben sv. Frančišku vsled tega, ker je preveč študiral za osvojiti si abecednik. Znanje abecednika je potrebno omenjenemu, svetniku podobnemu mizarju. Če ne bi znal tega, bi mu morali drugi pisati denuncijansta na razne adrese, celo po časopisih. Mi hočemo misliti, da se on ukvarja s takimi posli, le zato — kajpada — da si pridobi več znanja v pisavi in branju. Dosedaj sicer ni opaziti pri Njegovi Modrosti — izvzemši v denuncijanstvu po časopisih — nikakega napredka. Upali smo vendar, da mu bo kaj koristil evharistični kongres. Upali smo zaman. Priromal je nazaj z evharističnega kongresa — zdi se skoraj neverjetno — še bolj nespameten nego je bil prej. Niti evharistični blagoslovi mu niso pomagali. Izven zlobnosti, ni prostora za drugo v klerikalnih možganih.

Omeniti pa je treba še Vojevega pisarja Erolia, po domače Adlatusa. Ta klerikalni pristaš je bil nekaj oročnik, ker je pa bil prehud „šarfschutz“, je moral zamenjati orožniško sabljo in puško s kurilniško metlo c. kr. drž. žel. v Ljub-

jani. Naravno, če je ohranil od prejšnjega poklica glavno zmožnost, t. j. denuncijanstvo. Če povemo, da je ta slavna kurilniška metla denuncijant in še klerikalec povrhu, smo pač povedali vse. Zdaj sta se ta dva odlična stebra klerikalne stranke združila tudi v svrhu agitacije za prometno zvezo. Priporočamo tem klerikalnim junakom, da naj nikar ne nadlegujejo osobja, zlasti v kurilnici in med delovnim časom. Zvez, ki priporočajo figure Vojeve in Broliheve vrste, ne potrebujemo.

Opčina, državni kolodvor. Že delj časa nismo imeli prilike kaj čitati iz tukajšnje postaje. Postopanje nekaterih uradnikov napram službujočim nam zopet sili pero v roko. Uradnika Žagar in Raičetič mislita, da je morda bogve kako lepo in plemenito, če se kaže v javnosti svojo fakinaško olikanost. Navesti hočemo slučaj, ki nam kaže v pravi luči duševni nivo teh dveh gospodov.

1. septembra t. l. je neki gospod vprašal službujočega uradnika na postaji, kedaj dospe brzovlak v Prago. Dotični uradnik je hotel potniku takoj ustreči. Pri tem pa se jim pridruži začasni načelnik Žagar. Službujoči uradnik vedoč, da za taka malenkostna pojasnila ni treba druge osebe, se odstrani in gre v prometno pisarno. Kmalu potem pridruži v pisarno gospod Žagar z omenjenim gospodom in vpraša, kedaj odide brzovlak iz Opčin. Uradnik, ki je imel opraviti nujno prometno delo, odgovori, da je to razvidno iz voznega reda. Začasni načelnik pa mesto da bi si ogledal vozni red in podal potniku zaželjena pojasnila, začne prav po svojem načinu zmerjati uradnika. Slišati je bilo „Lausbub“, „Frecher Bube“ in enake vrste cvetk. Potnik, ki se gotovo ob takem prizoru ni posebno veselil, je odšel iz pisarne rekoč, da ni prišel tja zato, da bi slišal take prepire. Videti je bilo, da ga je ravnanje začasnega načelnika zelo razdražilo. — Mi se temu seveda ne čudimo veliko. Poznamo prav dobro surovost tega gospoda. Prizor, ki ga je imel svoj čas z vlakovodjem Peršičem, nam je še prav dobro v spominu. Gospod začasni načelnik pa je hotel svoje ravnanje še dejansko olepsati. Kaznoval je z denarno globo zmerjanega in razžaljenega uradnika. Za take stvari ga pač ni čez gospoda načelnika. Vemo sicer, da nimajo vsi čuta sramežljivosti. Gospod Žagar ga nima gotovo niti za najelementarnejše potrebe.

Figura Žagarjeve vrste je drugi uradnik, Raičetič. Osobje in službujoče uradnike bi najraje kar militariziral, Njegovo frajtrsko ravnanje postaja že sila neznosno. Osobje in službujoče uradnike uči, kako se imajo pred njim obnašati. Kdor gleda take poduke, bi rekel, da so to ljudje, ki opravljajo vojaške vaje, ne pa službujoči železniški uradniki. Gospodič misli morda, da živimo še v času suženjstva. Sicer se je že izrazil, da bi bilo potrebno v službi vihteti bič nad uslužbenci. Apeliramo na železniške oblasti, da naj napravijo na tukajšnji postaji v tem oziru red. Take razmere so nevdržljive in bodo provzročile hude posledice. Dotična dva uradnika pa naj čitata § 20 službenega reda. Tam bosta našla kar potrebujeta.

—i—

Domače vesti.

JAN FALTA.

Zgubili smo starega in cenjenega sodruga. Jan Falta, dolgoletni član uprave bratskega glasila českých železničarjev „Železniční Zít zenec“ je umrl dne 15. septembra t. l. po daljši, mučni bolezni. Ž n im so zgubili češki sodrugi železničarji vnetega in vstrajnega sobojevnika. In ne le sodrugi železničarji. Stranka in delavsko gibanje ploh občuti zgubo vzornega sodruga. Pogreb, ki se je vršil dne 17. septembra, je pričal kako je bil prošli sodrug vsem priljubljen. Mnogobrojna množica je spremila in poslednjikrat pozdravila blagega sodruga. Jan Falta bo ostal vsem v dragem spominu. Kdor živi in se bojuje za idejo, živi v trajnem in hvaležnem spominu somišljenikov, soboriteljev. Ostalim žalujoče družine, naše sožalje.

Predavanje in Aškerčev večer priredi društvo „Ljudski oder“ ob začetku meseca oktobra. V soboto, dne 5. oktobra, ob 8 in pol uri zvečer predava v veliki dvorani novega Delavskega doma, slavni slovenski pisatelj in pesnik Ivan Cankar o predmetu: **Aškere in njegova doba.** V nedeljo, dne 6. oktobra, ob 7. uri in pol zvečer, tudi v ve-

liki dvorani Delavskega doma, se pa vrši **Aškerčev večer.** Navesti hočemo izredno zanimivi in bogati vspeled tega večera. 1. „San“, poje pevski zbor; 2. Recitacija Aškerčevih pesmi in sicer „Oblaku“, „Ponočna potnica“, „Firduzi in Derviš“, „Istoria o miru“; 3. „Red sv. Jurija“, šaloigra v enem dejanju; 4. „Zaostali ptič“ samospev za bariton s spremljevanjem klavirja; 5. „Tujka“, drama v enem dejanju; 6. „Oblaku“, dvospev za bariton in sopran in spremljevanjem klavirja; 7. „Ah tamo“, moški zbor za baritonskim samospevom; 8. Recitacija Aškerčevih pesmi: „Delavčeva hči“, „Večna molitev siromakova“, „Dva pogreba“, „Delavčeva pesem o premogu“; 9. „Svracanje“, četverspev; 10. Narodne pesmi, poje pevski zbor. Veselica se vrši ob pogrjnjeni mizi. Vstopnina na predavanje 30. vin. Vstopnina na predavanje in na veselico 60 vin.

Ti dve prireditvi sta velikega pomena. Važno je predavanje že v vsled tega, ker se bo govorilo o Aškereu kot pesniku in bojevniku svobodnega mišljenja in pa tudi o dobi v kateri je živel in se bojeval. Tem važnejše pa bo predavanje, ker bo govoril o velikem slovenskem pesniku najmodernejši in največi slovenski literat, sodrug Ivan Cankar. Aškerčev večer pa bo posvečen recitaciji Aškerčevih del in pesmi. Treba je podpirati važno in pomembno prireditev našega izobraževalnega društva „Ljudski oder“. Prireditev, ki bo služila v čast vsemu tržaškemu zavednemu delavstvu. Proslava Aškerčevega spomina mora izpasti najčastnejše! Mnogobrojni obisk predavanja in veselice naj bo izraz hvaležnega spomina na pesnika svobode, poguma in boja. Sodrugom železničarjem priporočamo, da se udeležijo obeh prireditev v čim največjem številu.

Otvoritev novega Delavskega doma v Trstu se je vršila najslovesnejše pretečeno nedeljo, dne 15. septembra. Udeležba na shodu in popoldanski veselici, je bila naravnost ogromna. Na otvoritvenem shodu sta bili zastopani obe socialistični organizaciji v Italiji, uredništvo lista „Arbeiter-Zeitung“, Eksekutiva jugoslovanske socialno-demokratske stranke in deželna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Trstu, deželna jugoslovanska politična organizacija v Gorici, društvo „Vzajemnost“ na Jesenicah, bratska italijanska socialistična stranka v Tridentu, centrala organizacije kovinarjev in še razne druge organizacije. Centralo železniške organizacije je zastopal sodr. Kopač, ki je v imenu železničarjev v jedrnatem, slavnosti primernem govoru pozdravil slavnostno otvoritev nove delavske trdnjave. Zbirali se bomo, je dejal, tudi mi železničarji v vedno večjem številu v tej hiši, da se pripravimo za nove neizogibne boje. Medtem ko na Dunaju avstrijsko in svetovno nazadnjaštvo praznuje svoj evharistični kongres, si tržaški mednarodni proletariat postavlja svoj dom. Korakajmo po začrtani poti naprej, do ustvaritve nove socialne družbe. Regent v imenu deželne politične organizacije in Kocmur v imenu jugoslovanske strokovne komisije, sta pozdravila slavnost v daljšem, pomembnem govoru. V imenu eksekutive skupne socialistične stranke v Trstu je sodr. Pittoni po krasnem govoru izročil tržaškemu proletariatu novi Delavski dom. Poudarjal je, da je mednarodna združitev italijanskega in slovenskega delavstva v Trstu podlaga našemu dosedanemu in nadaljnemu razvoju. Značilni so bili pozdravi zastopnikov bratske strake v Italiji, ki so obsojali tripolitansko pusto-lovščino in izrazili mednarodno solidarnost italijanskega zavednega delavstva.

Popoldne se je vršila animirana veselica, ki je trajala pozno v noč. Nastopila so razna pevška društva. Med drugimi pevski odsek „Ljudskega odra“ in mešani pevski zbor iz Sv. Križa. Zlasti poslednjega je treba zelo pohvalno omeniti. Zbor razpolaga z izvrstnimi glasovi in je prav dobro šolan. Točke, ki jih je proizvajal, so napravile na občinstvo velik utis. Lahko se trdi, da je prekosil vse ostale italijanske in slovenske zборе. Peveci so želi zaslužene aplavze. Tako na shodu kakor na veselici so bili slovenski sodrugi najčastnejše zastopani.

Manifestacija je torej izpadla kakor je bilo pričakovati. Izraz je bila velike razredne moči in zavednosti tržaškega delavstva. V novem Delavskem domu so bo zbiralo delavstvo v vedno ogromnejšem številu. V tem novem Delavskem domu je najboljši kos zgodovine in razvoja socializma v

Trstu. Mednarodno združeni hočemo nadaljevati pričeto zmagonosno delo.

Volitve v delavski odbor c. kr. državnih železnic so se vršile od 7. do 12. m. m. Izvoljeni so razven enega vsi kandidati, ki jih je postavila naša organizacija. Da je bil izvoljen tudi en narodnjak, ki pa zelja ne bo kdove kako zabelil ker pride na vrsto šele kot zadnji namestnik, se ima zahvaliti edino le slučaju, da je eden naših kandidatov bil med tem nastavljen in se je mesto njega postavilo drugega kandidata. Vsled tega so bili glasovi razdeljeni. Izvoljeni so:

Progovzdrževalna služba

Odborniki: Urschitz Jurij, Trst; Mrak Josip, Jesenice; Pogačnik Ivan, Ljubljana I; Zabukovec Jakob, Ljubljana II.

Namestniki: Pohar Ivan, Jesenice; Peitler Alojzij, Trst, prosta luka; Levstek Fran, Ljubljana II; Peternel Henrik, Trst, prosta luka.

Delavniška in kurilniška služba

Odborniki: Valjavec Fran, Ljubljana; Bratina Henrik, Gorica; Kramer Josip, Gorica; Čutič Anton, Trst.

Namestniki: Nagode Ivan, Podnart; Zeichen Matija, Ljubljana; Božič Karol, Gorica; Schwarz Rudolf, Trst.

Prometna in postajna služba

Odborniki: Mlakar Josip, Jesenice; Gathol Ignacij, Trst, prosta luka; Sauli Josip, Trst; **Namestniki:** Perinič Bernard, Trst; prosta luka; Levsek Alojzij, Jesenice; Gasperič Josip, Smodlak Alojzij, Trst.

Naši kandidati so dobili: v progovzdrževalni skupini 577, v kurilniški skupini 211, v prometni skupini pa 318 glasov. Le za enega našega kandidata so bili glasovi razdeljeni, in sicer je dobil Kette 157, Prunk pa 161 glasov.

Medtem ko sta torej naša dva kandidata dobila skupno 318 glasov, je dobil narodnjaški kandidat na tem mestu le 171 glasov. Okolnosti, da so se naši glasovi, vsled gori navedenega dejstva razcepili, se imajo narodnjaki zahvaliti, če je njih kandidat prodril ravno tam, kjer je bila naša afirmacija najštevilnejša. Narodnjaki bodo nemara še imeli pogum peti zmago. Take vrste zmag jim seveda ne bomo zavidali. Uspeh teh volitev nam kaže zopet, da se razredna zavest zmagonosno širi med železničarji. Naše vrste postajajo vedno številnejše in mogočnejše. Vsak dogodek, vsaki boj nam to jasno potrjuje.

SODRUGOM PO SLOVENSKEM

Potrebno bi bilo, da se napiše zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem, da se pojasni, kedaj in zakaj ter kako so se prvi slovenski proletarci začeli zavedati svojega razrednega delavskega položaja. Zato prosimo vse sodruge, ki bi vedeli o teh začetkih kaj več, naj napišejo to ter pošljejo napisano sodrugu **Antonu Kristanu, Spodnja Šiška pri Ljubljani**. Istotako naj tisti, ki imajo v svoji posesti kak iztis sledečih časopisov: „Ljudski glas“ (Ljubljana), „Delavski list“ (Trst), iz leta 1880., dalje „Zora“ (Trst), „Delavec“, „Svoboda“ (1894 do 1897), „Zarja“ (Ljubljana) 1897, „Luč“ (Celje), „Svobodni Glasovi“ — pošljejo, kar imajo. Založba „Zarje“ jim povrne eventualne stroške oziroma po uporabi tudi liste. Zlasti prosimo rudarje v Idriji, Zagorju, v Trbovljah, Hrastniku, železničarje, strojarje, peke, starejše krojače v Ljubljani, sodruge v Ameriki — sploh vse tiste, ki so okrog 1890—1895 delovali v stranki, naj opišejo svoje spomine in pregledajo svoje omare... Tudi razsodbe tistih let so dobrodošle, prav tako prepovedi shodov, sploh vse, kar se tiče gibanja delavstva.

Založba „Zarje“ v Ljubljani.

Incizemstvo.

Dogodki na Ogrskem.

Ogrska je zopet prizorišče krutih bojev. Tiszovo rabeljstvo je opravičeno razburilo napredno občinstvo na Ogrskem. Ponavljajo se besni prizori v državni zbornici. Mesto ustave in konstitucionalnih garancij je prevzela Pavlikova četa policistov, ki v parlamentu in izven parlamenta neusmiljeno preganja vsakega, zoper Tiszovo nasilstvo bojujočega se državljanja. Opozicijska stranka nadaljuje pričeti boj zoper Lukacz-Tiszovo večino. Posledice tega boja bodo odmevale tudi na sejah delegacijskega zasedanja. Ogrska fevdalnost hira. Ne more se več vzdržati na krmilu jata

brutalnih, in vsako izdajstvo pripravljenih aristokratov. Mesto starih, izčrpanih privilegiranih strank mora zavzeti novi, na političnem obzorju ogrske države se pojavljajoči razred. Duh novih časov prevladuje moderno ogrsko občinstvo. Delavstvo zahteva splošno volilno pravico. Tiszovo početje je v prvi vrsti naperjeno zoper to zahtevo ljudstva. Če se mu bo posrečilo ustaviti ljudstvu pot do izvojevanja te pravice, je seveda drugo vprašanje. Ljudstvo je že pokazalo, da zna tudi odločno braniti svoje zahteve. Budimpeštanski dogodki, ki so se odigrali ob predzadnjem zasedanju državnega zbora, bi morali biti zadostno svarilo ogrskim oligarhom. Vladna večina si je želela boj. Naravno, da je reakcija od zgoraj provzročila reakcijo od spodaj. O končnem rezultatu te borbe ne more biti dvoma. Če tudi bo ogrsko ljudstvo momentano poraženo, končna zmaga ne more izostati in bo izostala. Pohod zavednega, za uresničenje višjih idealov bojujočega ljudstva se ne da ustaviti.

Književnost.

„Eisenbahnerkalender“ 1913 je izšel te dni. Koledar je takrat popolnoma na novo opremljen. Dodana mu je lepa barvna slika: „Uvoz na postajo“. V zvezi s koledarjem pa je tudi enkratna neugodna renta. Vsled tega, in pa ker so se stroški za tisk itd. močno zvišali, je cena koledarju zvišana na K 1.20. Neugodna renta znaša 200 kron, če umrje tisti, ki je kupil koledar, tekom leta 1913 vsled železniške neugode. Koledarju je priložen kupon, ki ga je popisati in ob enem z zneskom K 1.20 oddati zaupniku naše organizacije, ki mu je poverjena razprodaja, ali pa poslati centrali.

S tem upa založništvo, da bodo železničarji še raje kupovali ta koledar kot doslej.

Razprodajalec dobe 20 vinarjev provizije za vsak prodan izvod.

Kupone se sme vposlati le ob enem z zneskom za prodane koledarje. V tem slučaju stopi zavarovanje takoj v veljavo in se v slučaju smrti takoj izplača določeno enkratno rento brez vseh nadaljnjih formalnosti.

Naročila je pošiljati na Upravništvo „Eisenbahnerja“, Dunaj V-1, Zentagasse 5.

Prirodni izvirk mehanske sile. Poraba mehanske sile je v 19. veku tako ogromno narasla, da človeštvo opravičeno pregleduje o možnostih, ki mu jih v tem pogledu nudijo prirodne sile. Zakladi premoga, ki jih hrani zemlja v svojem osrčju, zadoščajo pač še za dolgo dobo, ampak prav hude posledice nastanejo, ko zmanjka premoga najtazvitejšim industrijskim deželam. Tudi na vodne sile se človeštvo ne more preveč zanašati, vsaj na tekoče vode ne. Druga stvar je, če se posreči vpreči živo silo morja v službo človeka. Zlasti izraba plime in oseke bi odprla povsem nove in izdatne izglede. Teoretični računi kažejo, da proizvaja šest metrov visoka plima na kvadraten kilometer 570 konjskih sil. Dosedanji poskusi so izrabili komaj tretjino teoretične sile. Tudi z izrabo vetra v gonilne svrhe se človeštvo že dolgo peča, edini način izrabe, ki ima za seboj dolgo zgodovino, izraba vetra za premikanje ladij, ne prihaja več v poštev. Sila vetra ne more v tem pogledu, tudi če odštejemo nestalnost, niti oddalec tekmovali s parno silo. Veter z brzino 15 kilometrov bi potreboval 17 kilometrov odporne površine za proizvajanje ene konjske sile. Za pogon orjaške novodobne ladje bi bilo treba jader v obsegu 1 milijona kvadratnih metrov. Vsled tega je neverjetno, da se še kdaj povrne človeštvo k vetru kot gonilni sili na morju. Mnogo pozornosti so v poslednjem času zbudili trije predlogi, ki za enkrat tudi niso še izvedljivi. Prvič izraba zemeljske vročine z navrtanjem globokega rova — predlog, ki ga ni priporočal nihče drug kot Charles Parsons, izumitelj parne turbine. Drug predlog se nanaša na izrazbo solčnih žarkov. Ki ob jasnem dnevu proizvajajo 15.000 konjskih sil na 1 hektarju zemlje. Končno so predlagali tudi izrabo radija za dobavo mehanske sile. Ampak veščak William Ramsay je upanje na motorično izrabo radija močno potlačil. Ves radij, kar ga premore zemlja, ceni na pet stotov, ki vsebujejo toliko energije kot 115.000 ton premoga. Ker bi se ta energija dala razviti šele v teku 350 let, bi

ves radij kar ga je na zemlji, dajal na leto le malo konjskih sil.

Drakonske obsodbe. Graški »Arbeiterwille« poroča: Pri okrajnem sodišču v Voitsbergu izrekajo tako krute obsodbe proti revnim obtožencem, da se človeku ježe lasje. Ta brezobzirnost je pognala pred pol letom ubogo deklo v smrt. Zastupila se je, ker je bila obsojena na entendenski zapor. Ukradla je bila nekaj krompirja in je tatvino prostodušno priznala pred sodnikom. Obsojena je bila, čeprav se ni nihče oglašil, ki bi se čutil oškodovanega po tej tatvini. Sodnik je dejal, da ima dekla nepremagljiv nagon za krajo. Ko bi bila pa stala pred njim dama iz „boljših krogov“, bi označil ta nagon z besedo »kleptomanija« in najbrže čeval o kaki živčni bolezni in »dama« iz „boljših“ krogov bi bila oproščena. To je ena obsodba voitsberškega okrajnega sodišča. Druga je še sirovejša. V soboto, 7. t. m. je bilo pred sodnikom dr. Friderikom Hanslom več oseb, ki so se morale zagovarjati vsled tatvine. Na voitsberškem kolodvoru so namreč ti ubožci pobirali premog. Med obsojenci je bila tudi mlada mati in njena sestra. Sestra je hotela kazni takoj prestati, in nato je sodnik predlagal, naj obedve takoj nastopiti kazni. Proti temu je rekla mati, da ne more takoj nastopiti kazni, ker je šele pred tremi tedni porodila in ker ima doma bolno dete. Ta dva vzroka ni sodnik prav nič upošteval. Gospodje so se celo zasmehovali skrb mlade matere. Rekli so ji, naj prinese dojenčka s seboj in obljubili, da bo zanj dobro preskrbljeno. In res je prišla mlada mati z detetom, da presedi 24 ur v zaporu. To je bilo v soboto ob treh popoldne. Ob enajstih ponoči je pozvonila ječarju in ga prosila, naj skuha za dojenčka čaj, ki ga je bila prinesla s seboj. Njeni prošnji niso ustrgli in ji celo zapretili, da je zapro v klet, ako ne bo mirna. Čeprav je postajalo otroku čimdalje slabeje, si ni upala mati prositi ponovno. Njo in otroka je čimdalje bolj mrazilo. V nedeljo zjutraj je umrl otrok v zaporu. Dopoldne sta preiskala dva zdravnik truplo, ob dvanajstih opoldne so je odnesli in ob treh popoldne sta smeli sestri šele zapustiti zapor. Take stvari so mogoče v tej nad vse katoliški Avstriji! Tako sodijo sodniki, ki ob različnih slovesnih prilikah klečeplazijo okolo duhovnikov, da s tem dokažejo da so še vedno trdna opora krone in altarja. Tatvino nekaj kosčkov premoga mora plačati ubogo, nedolžno dete s svojim življenjem. Ali sploh gre, da zapirajo dojenčke v gotovo prav »higijenične« luknje, ki služijo kot zapori po sodiščih?

Kako potuje gospoda. Canadian Pacific Railway je ena največjih svetovnih železničnih družb, katera ima v Canadi tudi mnogo prvorazrednih hotelov ter vodi in vzdržuje po Atlantskem in Tihem oceanu številne parobrodne linije. Po posredovanju železničnega ministrstva ter ministrstva za javna dela, je nabavila ta velškanska družba elegantne, luksurijsno opremljene, velike razgledne vozove, kateri se bodo priklopljali vsakdanjim brzovlakom na progi Dunaj—Solnograd—Inomost-Buchs in Solnograd—Trst in kateri imajo v prvi vrsti namen, povzdigniti tujski promet v Avstriji. Ti razgledni vozovi bodo pristopni vsakemu, kdor doplača k voznemu listku prvega ali drugega razreda 5 K za celo progo, ter nudijo potovalcu, posebno v poletni sezoni, prijetno in zanimivo vožnjo. Vsak voz ima 32 fotelov, čitalnico, oddelek za kadilce, knjižnico z najnovejšimi časopisi, lekarno ter je na razpolago vseh jezikov več stenograf in strojepisec. Vozovi so izredno zračni, imajo miren tek ter je vsak izmed njih dolg 22 in pol metra. — Tako skrbi vlada za bogato gospodo, ki se vozi v prvem ali drugem razredu — na stroške potnikov tretjega razreda, zakaj, kakor uče izkušnje in kaže nauk o železniških tarifah, sta prvi in drugi razred pasivna in morejo železnice te oddelke za smetano človeštva vzdrževati le z bogati mi prebitki, ki jih daje v osebnem prometu tretji razred. Za 5 K, za svoto, ki je v primeri z voznino bagatelica, nudijo novi razgledni vozovi velikansko udobnost in sijajne vžitke. Da ostane gospoda sama med seboj, da je ne vznemirja umazana „bagaža“ in da se v vozove ne natepe „navadna drhal“, za to je že poskrbljeno. Vozovi so za

ljudstvo hermetično zaprti, vstop je potnikom tretjega razreda prepovedan. Zgoditi bi se utegnilo, da bi se kdaj pomešal med presejano to družbo tudi kak človek, ki ne spada vanjo in kateremu se poznajo žulji na roki, žulji ne od tenisa in ne od veslanja. Lehko bi se pripetilo, da bi vdrl med bogato gospodo kdaj kak proletarec — ne iz poželjenja po tej stupidni družbi, ampak da za neprevelik znesek, za pet kron, vživa prirodne krasote planinskega raja in da postane deležen dobrot udobne vožnje. In tak nepovabljen in nezaželjen vsiljenec bi s svojim obrazom, s svojimi kretnjami in s svojo, pravilom gosposke noblese neugajajočo obleko žalil oko distingvirane gospode in jo spravljaj v nejevoljo in ob vžitke. Da se prepreči veliko pohujšanje in huda nesreča, je tretji razred človeštva kar vnaprej izobčen od udobnosti razglednih voz. — Če primerjamo nežno skrb vlade za odlične pohajkovalce z njenim vnebovpijočim zanemarjanjem tretjega razreda — in potniki tretjega razreda, ki kakor rečeno, plačujejo toliko preveč, kolikor plačuje prvo- in drugorazredna gospoda premalo — bi skoro lahko opazili male, majčkine „razredne“ razločke. Tretji razred na avstrijskih državnih in privatnih železnicah je prometni škandal in je svinjak! Neudobni sedeži, stisnjena gneča, nesnaga! V ilustracijo lahko še navedemo precej vsakdanji detajlček: da so tiste dni, ko je iztekel prvi razgledni voz, z vsem komfortom opremljen, na kamniški progi navadne potnike tlačili v živinske vagon; konjski in nemara še kak delikatnejši duh jim je bil nemara za zabel prirodnih vžitkov... Da, da! „Razrednih razločkov ni! Razredna nasprotstva delajo ti hudobni socialni demokratje!“

Naš posmrtno-odpravninski sklad.

Iz našega posmrtno-odpravninskega sklada se je od 29. julija do 15. septembra 1912 izplačalo podpore za sledeče smrtne slučaje:

164. Josip Fechter, Lundenburg.
165. Marija Schönhofer, Rudolfsheim.
166. Katarina Zlanabitnik, Saalfelden.
167. Marija Schernleitner, Zeltweg.
168. Rozina Langmann, Gaisbach.
169. Franc Lienert, Weipert.
170. Franc Zöttl, Gmünd.
171. Franc Wunsch, Olomuc.
172. Stanislav Broczkowski, Lvov.
173. Tomaž Peršona, Budjejevice.
174. Martin Geiersberger, Knittelfeld.
175. Franc Säckl, Müzzuschlag.
176. Matija Pink, Favoriten I.
177. Terezija Weit, Spodnja Šiška.
178. Terezija Germ, Ptuj.
179. Tomaž Kulhan, Budjejevice.
180. Eliza Lang, Linc.
181. Fran Hacker, Rudolfsheim.
182. Ferdinand Zinki, Solnograd I.
183. Karol Gossnitzer, Ustje na Labi.
184. Vaclav Watzek, Žatec.
185. Mihael Ohorodnik, Lvov.
186. Marija Malik, Gaisbach.
187. Angela Pleterski, Trst I.
188. Ana Neundlinger, Linc.
189. Josip Gayda, Lundenburg.
190. Tomaž Večera, Lundenburg.
191. Katarina Kuczay, Centrala.
192. Mihael Fellner, Brunov ob Inu.
193. Evgen Wailander, Bjelice.
195. Peter Peham, Wels.
196. Matija Ziehrer, Solnograd I.
197. Anton Doležal, Liberec.
198. Jadviga Szibicz, Rozvadov.
199. Ana Fiala, Pizenj.
200. Anton Schmalzbauer, Hötzelndorf.
201. Marija Althaler, Favoriten II.
203. Marija Riess, Št. Hipolit.
204. Tomaž Gwiazdowski, Lvov.
205. Marija Lappi, Inomost III.
206. Josip Schmidt, Krnov.
207. Marija Mládek, Kraljevigradec.
208. Terezija Rothmayer, Müzzuschlag.
209. Antonia Jauschnigg, Maribor II.
210. Ana Royt, Penzing.
211. Marija Gelder, Linc.
212. Josip Nedved, Moravska Ostrava I.

Posmrtno odpravnino se je dosedaj izplačalo v 201 slučajih, v 101 slučajih po smrti članov in v 100 slučajih po smrti žen članov.

Izmed ostalih 11 slučajev pa so deloma taki, ki se zanje še ni vposlalo dokumentov, deloma pa taki, ki niso bili upravičeni. Za posmrtno odpravnino se je dosedaj izplačalo 15.100 kron.

Sodrug! obračajte vso svojo pozornost napravi naše organizacije, ki je v tako kratki dobi že toliko pomogla svojim članom; nje datjave pa bodo še naraščale. Potrudite se, da pridobite temu sladu novih članov!

Iz organizacije.

Funkcionarjem in članom naše organizacije na znanje!

(Naknadno pošiljanje listov).

I.

Vsem funkcionarjem krajevnih skupin in vplačevalnic ter članom naše organizacije naznanjamo, da se ne bo več naknadno pošiljalo ustavljenih števil „Železničarja“ itd. tistim članom, ki so nad šest tednov zaostali s svojimi prispevki. Od ene ekspedicije do druge se mora okoli 2000 izvodov strokovnih listov naknadno razposiljati, kar stane mnogo denarja. Dopolnilo se bo v bodoče strokovni list le od tiste dobe, ko zopet začne plačevanje. Da ne bo treba članom predolgo čakati na svoj strokovni list, se priporoča, da se sprejemnice novih članov takoj pošlje na Dunaj. Da se prepreči motenje in nerednost v pošiljanju strokovnih listov, naj člani po vsaki preselitvi naznanijo upravništvu na Dunaju izpremembo naslova. Pri izpremembah naslovov zadostuje, če se naznani skupino, člansko številko, ime in novi naslov. Ob premeščanju ali prestopu iz ene skupine ali vplačevalnice v drugo, se mora na vsak način naznani ime, prejšnjo skupino in člansko številko, potem novo skupino in člansko številko kakor tudi natančen naslov. To pa iz enostavnega razloga, ker imamo po več članov z enakim imenom. Reklamacije za list so poštne proste. V to svrhu pa je na njih označene vrste natančno izpolniti, ker če niso po tisku izpolnjene, jih smatra pošta kot navadna pisma in mi moramo zanje plačati kazensko poštino. Nove reklamacije je zahtevati od centrale.

II.

Našim blagajnikom in evidenčnim vodjem.

Pogostoma se dogaja, da marsikateri sodrug, namesto da bi redno obračunal vsak mesec, šele dva ali celo tri mesece kasneje obračuna. Prosimo torej, da sodrug v svojem lastnem interesu in v interesu članov vsak mesec redno obračunajo. Da se centrali prihrani na upravnih stroških, naj se zloži prispevne kupone kakor tudi kupone za posmrtninski sklad po vrsti po članskih številkah ter zveže z nitjo. Kuponom je priložiti izpolnjen spremni listek in po pečatu skupine in podpisih potrjen prepis blagajniške knjige.

III.

(Frankiranje pisem.)

Ker se množijo slučaji, da moramo plačevati kazensko poštino za pisma, ki niso zadostno frankirana in znaša svota za kazensko poštino okoli 1000 do 1200 kron na leto, prosimo nujno vse funkcionarje in člane, da prilepijo na pisma znamke v primernem znesku. Da se bodo vedeli člani in funkcionarji ravnati, navajamo, da vaga pola navadnega papirja za pisma (4 strani) z ovitkom vred približno 20 gramov. Za tako pismo zadostuje znamka za 10 vinarjev. Vsaka nadaljna priloga že presega težo 20 gramov. Vsled tega je na taka pisma prilepiti znamko za 20 vinarjev. Upravništvo.

**

Člani posmrtnega sklada, pozor!

Člane, ki so zaostali s svojimi mesečnimi prispevki, se prijazno pozivlja, da poravnajo zaostale prispevke, ker sicer se bo z zamudnimi člani postopalo po § 10 posmrtnoodpravninskih pravil, to je, da izgubijo pravico glede na posmrtno odpravnino. Po trimesečnem zastanku izgubi vsak zamuden član svoje prejšnje pravice in riskira nov pristop.

**

V smislu sklepa konference prožnih vravnalcev, ki se je vršila v Ljubljani dne 8. septembra t. l. so naprošene vse krajevne skupine ob državni in južni železnici, da nam nemudoma naznajo imena in naslove prožnih vravnalcev, ki se nahajajo v njih področju. Tajništvo.

Naznanila centrale.

Seja upravnega komiteja dne 30. avgusta 1912. Za posmrtno odpravnino je bilo predloženih 46 prošenj; 3 se je odklonilo, za 43 slučajev pa se je dovolilo, 3400 kron. — Za podpore iz društvenih sredstev je bilo predloženih 153 prošenj; 21 se jih je odklonilo, za 132 slučajev pa se je dovolilo 2966 kron. — Pravovarstvo se je dovolilo za 95 slučajev, 2 sta bila odklonjena. — Rešitev predležkih dopisov.

Vršili so se sledeči shodi:

V Divači, dne 15. septembra t. l. ob 4. uri popoldne. Poročal je v nemškem jeziku sodr. Hondl v slovenskem pa sodr. Golouh.

V Ljubljani, dne 16. septembra t. l. ob 8. uri zvečer. Poročala sta v nemškem jeziku sodr. Hondl, v slovenskem pa sodr. Kopač.

V Zidanem mostu, dne 17. septembra t. l. Poročala sta sodr. Hondl in sodr. Kopač.

V Celju, dne 18. septembra t. l. Poročala sta sodruga Hondl in Kopač.

Shodi so bili povsod najlepše obiskani. V poročilu o shodu v Trstu, ki ga objavljamo na drugem mestu, prinašamo vsebino referatov.

DELAVSKE ZADRUGE

za Trst, Istro in Furlanijo. Vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

IX. Zadržno leto. 5564 članov.

Mesečni izkaz.

Članom razprodano blago:
Poslovno leto 1911-1913 1912-1913
(le proti znamkam) (skupno)
julij K 85989-77 K 117.834-47
avgust „ 83176-99 „ 122.091-91
K 169.166-76 K 239.926-38

Odslej bode zapopadeno v mesečnih številkah tudi ono blago, katero se bode dajalo kot dividende, kot podpore itd.

Od 1. julija do 31. avgusta t. l. so se likvidirale podpore v znesku 1844-10 kron bolnim udom in po njih zaostalim.

Od 1. julija do 31. avgusta t. l. so se likvidirale dividende v znesku 44-01 kron.

Vsebina št. 18. z dne 15. septembra 1912.

Članki: Vlada zoper pasivno rezistenco železničarjev. Državno železniške finance in železničarske zahteve. Pravica do odmora. Položaj lampistov. V pojasnilo članom pokojninskega sklada za sluge južne železnice. Razmere pisarniških slug. Konferenca delavniških delavcev drž. žel.

Podlistek: Otroška modrost.

Dopisi: Celje. Z velenjske proge.

Domače vesti: »Edinost«. „Narodna piščalka“. Dragoceno priznanje glede na predlog sodr. Tomschika. Dva odloka državno železniške uprave. Avstrijski državni dolgovi. Železniška nezgoda na postaji. Železniška nezgoda. Žrtev poklica.

Inozemstvo: Na grobu Ferdinanda Lassalla. Vojaški vlak zgorel. Prepoved alkohola na norveških železnicah. Železniški stroj so odpeljali.

Raznoterosti: Nekdaj — sedaj. Viljem II. — vlomilec. Naraščanje vožne hitrosti. Vsi možje na krov.

Iz uradnih listov: Rubežen službenih, mezdnih in pokojninskih prejemkov. Odlok železniškega ministrstva itd.

Iz organizacije.

Poročila o shodih: V Ljubljani: Okrožna konferenca čuvajev. Okrožna konferenca delavcev južne žel. Okrožna konferenca prožnih vravnalcev.

Kavarna Unione - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in

časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač
Tiska L. Harrmanstorfer v Trstu